БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 219 (11204)
1966 оной
сентябриин 16,
пятница

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...АРТИИНА ...УРАЛСАЛЫЕ ...ИНТЭНГЭЭР ...УГТАХА

...ИТСКЭ Союзай Коммунис... XXIII съезд дээрэ ажал-... коммунис үзэл сурталтай- ... хүмүүжүүлхэ асуудалда ... анхарал хандуулагдаа. ... общественн шэнэ үзэл бо- ... хүн мүнөөдэр хүмүүжүү- ... эхилхэ ёһотой гэжэ пар- ...лоно. Коммунист бүхэнэй, ... залуу коммунистнуудай ...тско-ленинскэ теорие ... шудалха талаар тус- ...идхэбэри абтаһан байна. ...ой Центральна Комитедэй ... элидхэл тушаа XXIII ... Резолюци соо иигэжэ ...нэ: **«Партиин гэшүүдэй ...тско-ленинскэ эрдэмые, ..., илангаяа залуу комму-...удай, үзэл сурталай талаар ...алгые горитойгоор һай-...ха гээшэ партийна орга-...нуудай шухала зорилго ...жэ съезд тоолоно. Хүтэл-...ы кадрнуудай үзэл сурта-...итическэ бэлэдхэлдэ үн-...литэ табиха шухала. Пар-... гэгээрэлэй бухы бүридэл ... коммунис байгуулалтын ... үеын зорилгонуудта таа-...эргэдэ үргэгдэхэ ёһотой».**

...тийна һуралсал хадаа үзэл ...ай хүдэлмэриин тон харюу-... хубинь гээшэ. Нёдондо ... партийна һуралсалай кру-..., политһургуулинууд бо-...оретическэ семинарнууд ...ынхеэ шэнэ программа-...р хүдэлмэрилһэн байна.

...үүшын жэлэй дүнгүүд ха-... партийна гэгээрэлэй һурал-...агдэһэн хубилалтануудай ...б байһыень тодорхойлоо. ... эхин политһургуулиһаа ...ад диалектическэ болон ...еска материализм үзэхэ ... хүрэтэр нэгэ жэгдэ про-...ик үгы байһан дээрэһээ ... коммунистнууд хэдэн жэл ...ПСС-эй түүхын нэгэ бүлэ-...удалха гү, али ажахын ...ыкын асуудалнуудые үзэ-...ралсалаа ёһо тэдыгээр үн-... байгаа. Шэнэ програм-... эрдэмээ дээшэлүүлхэеэ ...эн коммунистнууд, комсо-... болон партийнабэшэ ...эдтэ ехэ таарамжатай бо-... Жэшээлхэдэ, ганса Хориин ... үнгэрэгшэ һуралсалай ... 61 эхин политһургуули, ...оретическэ семинар, аймаг... партийна болон ажахын ...эдэй 8 кружок эмхидхэг-... тэдээндэ 800 гаран хүн ... дээшэлүүлээ.

...алсалай шэнэ программа ... пропагандистнуудые бэлэд-... хэрэгтэ партийна органи-...удай ехэ анхарал хандуу-... Түрүү пропагандистнуудай дүй дүршэлые хаа хаанагүй нэбтэрүүлхын тула партиин райкомууд, тэдэнэй дэргэдэхи партийно-гэгээрэлэй кабинедүүд саг үргэлжэ семинарнуудые үнгэргэжэ, бэрхэ бэрхэ пропагандистнуудай элидхэлнүүдые эмхидхэдэг байгаа. Энэ тон зүб гээшэ. Зэдын аймагта КПСС-эй түүхэ үзэхэ теоретическэ семинарай пропагандист нүхэр Атутов, Хориин аймагта политһургуулиин пропагандист нүхэр Данзанов, Загарайн аймагта пропагандист Опак болон бусад түрүү пропагандистнууд нүхэдөө дүй дүршэлтэйгөө танилсуулдаг байгаа.

Партийна организацинууд коммунистнуудай һуралсалые эмхидхэхэ талаар туйлаһан амжалтануудаа, дүй дүршэлөө һуралсалай шэнэ жэлдэ саашань бэхижүүлэн үргэдхэхын хажуугаар нёдондохи дутуу дундануудаа, алдуунуудаа эрид усадхахаяа оролдохо ёһотой. Юуб гэхэдэ, партийна зарим эхин организацинууд коммунистнуудай ямар кружогто, семинарта гү, али һургуулида һурахаяа өөрынгөө дураар шэлэжэ олохо гуримые бүдүүлигээр хазагайруулһан байна. Зарим һурагшадай дура хүсэл, бэлэдхэл, эрдэм хараада абтаагүй ушарнууд үсөөн бэшэ. Жэшээлхэдэ, Загарайн аймагай партийна болон ажахын эдэбхитэдэй һургуулида дүрбэн класс дүүргэһэн хүн эрдэмэй кандидат хоёр суглаа һуралсадаг байгаа.

Бэлэдхэлтэй пропагандистнууд дутана гэжэ зарим хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэриие муугаар үнгэргэдэгөө сагааруулхаяа оролдодог. Иимэ шалтагаан үндэһэ һууригүй. Манда дээдэ эрдэмтэй, дүй дүршэлтэй хүнүүд хүдөө нютагуудташье хото городуудташье олон. Тэдэниие пропагандистын дүй дүршэлдэ һургаха, тэдэнтэй саг үргэлжэ хүдэлхэ шухала.

Тусхай номууд, учебнигүүд, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд дутана гэжэ нёдондо пропагандистнууд хэлэгшэ бэлэй. Энэнь тон зүб. Энээндэ хайхарамжагүйгөөр хандажа болохогүй. Нёдондо тусхай номгүйһөө дулдыдажа Хориин аймагта марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури үзэхэ хоёр кружок ондоо юумэ үзэхэ баатай болоо һэн. Мүнөө жэлдэ партийна гэгээрэлэй һургуулинууд номуудаар хүсэд хангагдаха зэргэтэй. Зорилго юундэб гэхэдэ, мүнөөдэрһөө аймаг бүхэндэ ямар ямар кружогууд, семинарнууд болон һургуулинууд хүдэлмэрилхэб, хэды хүнүүд эрдэмээ дээшэлүүлхэб, хаана хэр олон ямар номууд хэрэгтэй болохоб гэжэ мэдээд, эртээнһээ захиха шухала.

Партийна һуралсал тухай асуудалые партиин райкомууд анхаралтайгаар хаража үзэхэ, энэ политическэ удха шанартай хэрэгтэ бии байһан дутагдалые түргэн усадхажа, һуралсалай шэнэ жэлые эмхитэйгээр угтаха зорилготой.

...-ай мэдээсэл

„ЛУНА-11" НИИДЭЬЭЭР

... тойрон ниидэдэг совет оронойхоёрдохи хэмэл одон — «Лу... автоматическа станци ниидэһээр.

...6 оной сентябриин 14-дэ Москвагай сагаар 12-часта «Луна-11» ...нци һарые 141-дэхеэ тойробо.

...һэн энэ үеын туршада станцитай радио-холбоон 80 дахин бай-... Станциин системэнүүд болон научна аппаратуранууд һайнаар ... Станци һонирхол ехэтэй научна мэдээсэл үгэһөөр.

...уна-11» станцитай байгуулагдаһан радио-холбоон тогтууритай.

...ЭГЭЭН ЕХЭ КОНТРАКТ

...СКВА, сентябриин 14. ...-ай корр.). Германиин ...ратическа Республика ... он болотор Советскэ Со-... 131 миллион түхэригэй ... элдэб янзын машина-... худалдахань. Энээн тухай ... мүнөөдэр «Интероргтех-...66» гэжэ выставкэ дээрэ ...приборинторг» ба ГДР-эй «Бюромашиненэкспорт» гэжэ гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэл хоёрой хоорондо баталагдаба. Иимэ машинануудые ГДР-һээ СССР эгээн олоор худалдажа абадаг байна. Жэшээлхэдэ, һүүлэй долоон жэлэй туршада Советскэ Союз 240 мянган иимэ машинануудые ГДР-һээ худалдажа абаа.

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ ҺАЙНДЭРТЭ—АЖАЛАЙ ЖАГСААЛДА!

Кабанскын аймагай Шергинскэ совхоздо тарянай ургаса яһала һайн гараа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 12—13 центнер тарян хуряагдана. Зарим газарта бүришье һаа, ехэ тарян абтана. Совхозой таряашад, механизаторнууд Эхэ орондоо таряа тушааха түсэб захилаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Таряашад энэ жэлдэ ургуулһан ургасала монсогоршье орооһо гээнгүйгөөр хуряажа абахаяа оролдоно. Совхозой эрхим комбайнер Лаврентий Заяканович Могсонов «СК-3» комбайнаараа үдэрэй хоёр нормо дүүргэдэг. Мүнөө тэрэ богонихон хугасаа соо 350 га шэнисэ хадаад байнхай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. З. Могсонов.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

ЮҺЭ ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРЭБЭ

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна һайндэрые угтуулан социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, Хориин аймагай ажахынууд һү гүрэндэ тушаалгаар энэ жэлэй гурбан кварталай түсэбые сентябриин 12-то дүүргэбэ. Бүхыдөө 68 200 центнер түсэбэй орондо, 68330 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаа.

Иимэ амжалта малшадай һайнаар ажаллаһан дээрэһээ туйлагдаа бшуу. Жэшээлхэдэ, Хүрбын совхозой һаалишад мал адуулагшад зунай бэлшээриин хаһада һайнаар ажаллажа, мүнөө үедэ һү гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргээд байна. Мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай тоодо Үдын совхозой һаалишад ороно. Тус совхозой фермэнүүдтэ ажалынь һайнаар эмхидхэгдэжэ нёдондонойхиһоо нилээд ехэ һүн һаагдаа. Эндэ ажалай түрүүшүүл олон. Совхозой түрүү һаалишад Б. Жамсуева, Р. Гайнутдинова болон бусадууд мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Тиихэдэ Хүрбын совхозой түрүү һаалишад эгэшэ дүүнэр Ханда болон Дынжима Дымбрыловатан, Н. Пурбуева, Д. Нинтоева, Д. Дондукова, К. Вахрушева гэгшэд ажалдаа шалгарна.

Аймагаймнай һаалишад болон мал адуулагшад туйлаһан амжалтагаараа һанаагаа амарангүй, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө оролдоно. Жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн Хүрбын совхозой һаалишад түсэбһөө гадуур 3 мянган центнер һү һүрэндөө худалдаха гэһэн уялга абаба.

О. БОРИСОВ,
Хориин аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.

УНАГАД ТОБИРНУУД

Арбаад жэлэй саада тээ Балжан Дампилов «Байкал» колхозойнгоо 140 гаран адуу моридые тушаажа абаһан юм. Тэрэ үеһөө хойшо энэ хүмнай ажалдаа магтаалтай ябана. Мүнөө нүхэр Дампиловай даадаг адуун һүрэг хоёрһоо үлүү дахин олошоруулагданхай, 381 толгой тоологдоно.

Һайнаар ажалладаг, ниитын хэрэгтэ оролдосо үүсхэлээ гаргадаг хадань тэрэниие нютагайнь зон эрхим адуушан гээд нэрлэдэг. Үнэхөөрөөшье жэл бүри ехэ амжалта туйлана. Нёдондо зуун гүүнһээ 80 унага абаха уялгатай аад, 81 унага абаад байна.

Ажал хэрэгээрээ гансашье колхоздоо бэшэ, харин Захааминсоогоо алдаршаһан энэ нүхэр үшөө һайнаар ажаллажа, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые угтаха хүсэлтэй.

Б. БОРИСОВ.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Таряа худалдаха гүрэнэй түсэб-захил үлүүлэн дүүргэжэ, амжалта туйлаһанайнь түлөө КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр эдэ аймагууд болон ажахынууд республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

Баргажанай аймаг (КПСС-эй райкомой секретарь **В. П. Шабагоров**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **Ц. Цыбикжапов**, үйлэдбэриин управлениин начальник **С. О. Еланов**).

Кабанскын аймаг (КПСС-эй райкомой секретарь **И. В. Титов**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Н. П. Попов**, үйлэдбэриин управлениин начальник **А. А. Данько**).

Баргажанай аймагай **XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь **С. И. Тараскин**, парткомой секретарь **С. Л. Гатапов**).

Бэшүүрэй аймагай **«Победа» колхоз** (түрүүлэгшэнь **В. В. Смолин**, парткомой секретарь **В. И. Сукнев**, главна агроном **С. Е. Фомин**).

Бэшүүрэй аймагай **Дзержинскын нэрэмжэттэ совхоз** (директорынь **Ф. Е. Ефимов**, парткомой секретарь **И. К. Хлызов**, главна агроном **В. Д. Дагбаев**).

Бэшүүрэй аймагай **Охин Булагай совхоз** (директорынь **Д. Е. Плюснин**, парткомой секретарь **П. К. Иванов**, главна агроном **А. Е. Фомин**).

Зэдын аймагай **Оёорой совхоз** (директорынь **А. С. Берешинов**, парткомой секретарь **М. Г. Токтохоев**, главна агроном **Ж. Б. Бадмаев**).

Мухар-Шэбэрэй аймагай **«Коммунизм» колхоз** (түрүүлэгшэнь **Н. К. Тютрин**, парткомой секретарь **И. И. Шолохов**, главна агроном **С. Д. Унич**).

Мухар-Шэбэрэй аймагай **«Заганский» колхоз** (түрүүлэгшэнь **Г. М. Конев**, парткомой секретарь **А. А. Бекешев**, главна агроном **И. Е. Ревенский**),

Зэдын аймагай **Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь **Н. Н. Щербаков**, парткомой секретарь **С. Г. Баннов**, главна агроном **М. Т. Перетолчин**).

Зэдын аймагай **Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь **С. Б. Жаргалов**, парткомой секретарь **С. Д. Цыдыпов**, главна агроном **Д. Б. Лумбунов**).

Зэдын аймагай **«Мир» колхоз** (түрүүлэгшэнь **Б. Ю. Цыбикжапов**, парткомой секретарь **Б. Б. Лабаров**, главна агроном **Б. Я. Забанов**).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Гол мүрэнэй транспортые хүгжөөхэ талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1966 оной сентябриин 14-нэй Указаар гол мүрэнэй транспортын ехэ бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаба.

Тэрэ тоодо Буряадай АССР-һээ:

«ХҮНДЭЛЭЛЭИ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Матвеева Маргарита Александровнае — Байгал-Сэлэнгын замай техническэ участогай главна инженер.

Павлов Михаил Никифоровичые — Улаан-Үдын пристаниин баржын шкипер.

«ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Малыгин Дмитрий Александровичые —Улаан-Үдын пристаниин теплоходой механигай капитан-туһалагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Корнильцев Сергей Ивановичые — «К. Заслонов» теплоходой капитан.

Турушев Виталий Дмитриевичые — Байгал-Сэлэнгын замай техническэ участогай газар малтадаг машинын командир.

ТАЛЫН ХҮГЖЭМ

Мухар-Шэбэрэйхидэй жэшээгээр! Иимэ уряа лозунгнууд Дэрээнэй совхозой полевой станууд дээгүүр харагдаһаар үнихэнэй. Эндэхи механизаторнууд энэ уряагаар зоригжон, таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Түрүүшын үдэрһөө комбайнууд бүтээсэтэйгөөр ашаглагдана. Тогууд дээрэ ороһон тарян дары сэбэрлэгдэжэ, гүрэндэ тушаалга һаатанагүй. Дэрээнэйхид шэнэ ургасаһаа 5 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха түсэбөө үнинэй дүүргэнхэй.

...Совхозой нэгэ стан. Үглөөгүүр эндэ ерэхэдэ, комбайнернууд үнидэ поли дээрээ гаранхай, агта машинануудайнгаа жолооеадхан, талын хүгжэм зэдэлүүлнэ. Механизаторнуудай ажалые үнинэй бригадир М. Ц. Буралов толгойлжо байдаг.

...Захагүй үргэн тарялан соогуур хэдэн комбайнууд хойно хойноһоо һубарилдан зүдхэнэ. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэд Р. Батуев, А. Дырчиков, Г. Бурлаков, Н. Болобуев гэгшэд хүдэлжэ байнхай. Эдэнэр үдэр бүридэ 30 гектар хүрэтэр таряа хададаг. Хуряалгын эхинһээ хойшо түрүүшүүл 450—500 гектар хүрэтэр баалнуудые унагааһан байха юм.

Хадагдаһан баалнууд удаан саг соо хэбтэнэгүй. Хоёр-гурбан үдэр үнгэрбэ гү, үгы гү—суглуулан сохигдожо абтана. Орооһо таряае гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр, һайнаар сохижо абахын тулада мүнөө намар дэрээнэйхид оролдолго гаргаа. Энэ хүдэлмэридэ дүршэлтэй комбайнернууд хүдэлдэг юм. Үнинэй механизаторнууд П. Миронов, Т. Цыденов, Д. Эрдыниев болон бусадууд халаан соогоо нормоёо 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Комбайнернуудай бүтээсэ гансахан өөһэдынь һайнаар хүдэлһэнһөө бэшэ, харин таряа зөөлгэ һаадгүйгөөр ябажа, тэдэнэй ажалые урагшань татана. Урдань таряа хуряалгын үедэ автомашинанууд үсөөн табигдажа, агрегадууд тэдэниие хүлеэлгэндэ нилээд сагаа барадаг һэн. Мүнөө жэлдэ иимэ ушар гаранагүй. Энэ ажахыда АТХ-гай, аймагай бусад эмхинүүдһээ жолоошод ажаллажа, таряа хуряалгын халуун хаһада горитой туһаламжа үзүүлнэ.

Тиигэжэ полинууд дээрэһээ хуряагдаһан орооһо таряа совхозой тоогуудта үдэртөө мянгаад центнерээр орожол байна. Хэдышье олон тонно тарян абтаа һаа, үдэр, һүнигүй сэбэрлэгдэжэл байгша. Эндэ таряа сэбэрлэдэг ОВП түхэлэй машинануудта Ж. Раднаев, Ц. Могдоев гэгшэд ажалладаг юм. Час соо нэгэ агрегадта 15—20 тонно орооһон сэбэрлэгдэжэ, гүрэндэ тушаагдана. Зарим шофернууд бэлэдхэлэй пунктда үдэртөө хори гаран эрьесэ хэнэ. Жэшээлхэдэ, жолоошон Ф. Дученко зургаан километрэй зайда таряа тушаахадаа, үдэртөө 29 дахин эрьесэ хэдэг юм. Тиихэдэ автомашинын жолоошод В. Кузнецов, АТХ-гай жолоошон В. Кириллов болон бусадууд магтаалтай. Дэрээнэйхид гүрэндэ таряа тушаалгаар жэлэйнгээ түсэбые дүүргээд, энэ намарай ургасаһаа түсэбөө хоёр дахин дүүргэхэ зорилго табинхай.

Мүнөө нүхэр Бураловай хүтэлбэрилдэг бригада таряа хуряалга эмхидхэжэ байхын хажуугаар совхозойнгоо адууһа малда үбһэ тэжээл бэлдэнэ. Эндэхи олон звенонууд даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнхэй. Энэ жэлэй үбһэ хуряалгада нүхэр Ц. Харамоновой хүтэлбэрилдэг звено 1360 центнер түсэбэй орондо, 3 мянган центнер үбһэ бэлдэжэ, даалгабаряа хоёр дахин дүүргээ. Тэрэнһээ гадна, мүнөө жэлдэ кукуруза һайнаар ургажа, шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэгдэжэ абтанхай. Тус бригадынхид 4 мянган тонно силос даража, һаамхай үнеэдтэ бэлдээ.

Эндэхид таряа хуряалгадаа ороод байхадаа, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Полевой стануудта трактористнууд, комбайнернуудай хэһэн ажалай дүн үдэр бүри согсологдожо, түрүүшүүлэй дүй дүршэл «дайшалхы хуудаһануудта» гаргагдана.

Р. БУДАЕВ.

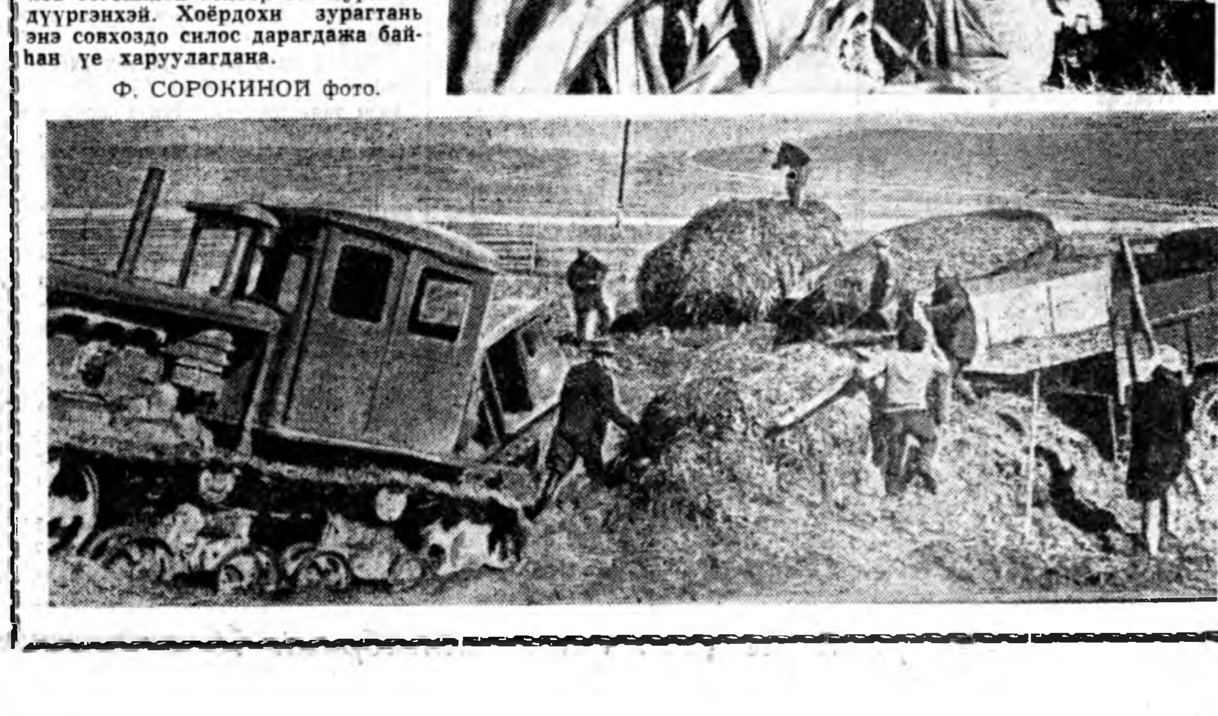
Баргажан.

Энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ адууһа малдаа тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахын тулада Сэлэнгын совхозойхид ехэ оролдолго гаргана. Сабшалангайнь газар саг соогоо хуряагдажа хамта 20 мянга гаран центнер үбһэн сомогдожо абтанхай.

Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл нёдондонойхиһоо нилээд ехэ бэлдэгдэжэ абтаа. Кукурузын баян ургаса ургуулха хэрэгтэ эндэхид оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллаба. Совхозой 4-дэхи фермын кукурузашан Анатолий Протопоповой даадаг звеногойхид зарим участогууд дээрэһээ гектар бүриин 200 центнерһээ үлүү ногоон эшэ набшаһа хуряагаа. Кукурузынгаа ургасые (1-дэхи зурагта) нүхэр Протопопов богонихон болзор соо хуряажа дүүргэнхэй. Хоёрдохи зурагтань энэ совхоздо силос дарагдажа байһан үе харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Совнаркомой декрет баталан абаһаар 45 жэлэй ойдо

...ЭХЭ ОРОНОЙ ХАЛУУН АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО

...ЛИБҮҮДЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ ...амгаалха тухай РСФСР-эй ... комиссарнуудай Соведэй ... баталан абтаһаар 45 ... ой гүйсэбэ. Энэ декредые ... Ленин баталһан юм.

...нчэй захяа хэр дүүргэг-... байна гээшэб? Энэ асуу-... тоо ба баримтануудаар ...ойлжо үгэхыень СССР-эй ...ые хамгаалгын министер-... главна педиатр, СССР-эй ...ическэ Наукануудай акаде-... гэшүүн-корреспондент ... Нисевичые ТАСС-ай кор-...дент гуйба.

— Үхибүүд тухай анхарал ...алго совет засагай гол ан-... хододоо байһан юм гэжэ ...улха хэрэгтэй,—гээд про-... Нисевич хэлэнэ.— Үхи-... ажал хэрэглэхые хорихо, ...үдэй эдеэ хоолые һайжа-... тухай декрет хүдэлмэри-...эряашанай правительствын ... түрүүшын документнүүдэй ... байһан юм. 1917 оной де-... гүрэнэй хиналтын нар-... дэргэдэ эхэ ба үхибүүдые хамгаалха талаар хойшолуулашагүй хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхын тула комисси эмхидхэгдэһэн байгаа. 1918 оной январьда үхибүүдэй үхэл тахалтай тэмсэхэ тухай декрет баталагдаа һэн.

Хаанай правительствын үлөөһэн хойшолон барагдашагүй хүшэр хүндэ бэлэй. 1913 ондо Россида түрэһэн мянган үхибүүдэй 273-ниинь үхэдэг байгаа. Энэ тоо болбол Баруун Европын оронуудайхиһаа гурба-дүрбэ дахин олон һэн. Иимэ хүндэ хүшэр эрхэ байдалда элүүр энхые хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Залуу республика үхибүүе эхэтэй байлгаха, эхые үхибүүтэй байлгаха гэһэн зорилгые урдаа табиһан юм. Тиигэжэ ясли болон саадууд, үхибүүдэй байшангууд нээгдэжэ эхилээ һэн, мүн эмнэлгын ба һэргылгын эмхи зургаанууд олошоржо эхилээ.

1922 онһоо хойшо Москвада, Харьковта, Киевтэ, Ленинградта болон бусад городуудта эхэ болон үхибүүдые хамгаалха институдууд хүдэлжэ эхилээ. Эдэ институдууд үхибүүдэй үбшэн тахалтай, үхэлтэй тэмсэхэ научна болон эмхидхэлгын-методическа центрнүүд болоо.

Орон дотор үхибүүдэй элүүр энхые хамгаалха хэрэг педиатриин эрдэм ухаанай шэнжэлгын туйлалтануудта үндэһэлөө һэн. Совет сагай жэлнүүдэй туршада үхибүүдэй үхэхэ ябадал 8,5 дахин хороо. Энэ хадаа тон ехэ туйлалта мүн.

Мүнөө үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалха ажалда 70 мянгаһаа олон врач-педиатрнууд хүдэлнэ, тэрэшэлэн олон тоото фельдшернүүд, акушернүүд, медицинскэ сестранууд бии. 14 тусхай научно-шэнжэлэлгын педиатрическа институдууд, эхэ ба үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалха институдууд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Һэргылгын хүдэлмэри— мүнөө үхибүүдэй элүүр энхые хамгаалха хэрэгые эмхидхэлгын гол ёһо гурим болонхой. Совет оронойэрдэмтэдэй зохёоһон һэргылгын хэмжээ ябуулгануудай гурим болбол халдабарита үбшэнгые горитойхоноор хорооход заримыень оройдонь усадхаха арга боломжо олгожо үгөө.

8 миллион шахуу үхибүүд мүнөө ясли болон үхибүүдэй саадуудта хүмүүжүүлэгдэнэ. Манайда 19 мянган консультаци, больницануудта 340 мянган үхибүүдэй орон, үхибүүдэй санаторинуудта 120 мянган һуури бии. Тэрэшэлэн нарайлха эхэнэрнүүдтэ олон үхибүүтэй ба ганса бэеэхэнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа хүргэгдэдэг, олон үхибүүтэй эхэдэ «Эхэ-герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдодог. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай удха шанар ехэ. Эдэ бүгэдэ болбол Ленинэй захяае тодорхойгоор дүүргэжэ байһанай гэршэ, залуу үетэн тухай бодото ленинскэ анхарал оролдолго мүн болоно.

БҮЛЭГЭЙ НҮЛӨӨН ЕХЭ

ТАРЯА ХАДАЛГА, сохилго, шэнэ ургасын ороохо гүрэндэ тушаалга түлэг дундаа ябажа байна. Мухар-Шэбэрэй механизаторнуудай үүсхэлые үндэрөөр дэмжэһэн манай совхозой комбайнернууд, трактористнууд болон ургаса хуряалгада хабаадажа ябагшад урма зоригтойгоор хүдэлжэ, мүрысөөнэй долгиной дэлисые улам үргэдүүлнэ.

Энэ үедэ поли дээрэ хүдэлжэ байһан зоной дунда ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдэлмэриин удхань, тэрэнэй нүлөөлхы үүргэнь улам гүнзэгыржэ байна. Манай ажахын таряалан томонууд юм, тиимэһээ табан бригадада хубаарилагданхай. Таряа хуряалга, сохилгодо 24 агрегат ябана. Тиихэдэ тоогууд дээгүүр, ороохо шэрэлгэдэ олон хүнүүд хабаадана.

Ниихэлээрээ энэ үедэ совхозой партком, отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ ехэхэн хүдэлмэри ударидан ябуулха уялгатай байһаниинь элитэ. Гэхэ зуура өөрынгөө бүхы хүдэлмэриие гансал таряа хуряалгада хандуулха болоо һаамнай, бэшэ тээгүүрнай партийна нүлөө һулархаяа ядахагүй бшуу. Иимэ байдалай ушархагүйн тулада хүдэлмэриин халуун кампаниин ороходо тэндэ коммунистнуудые али аргынь оложо, олоор табихые оролдонобди. Тиихэтээ зэргэ тэдэниие байһан байһан газартань пэгэдхэн, партийна бүлэгүүд болгон эмхидхэхэдэ һайн гэжэ тоолодогбди.

Иимэ бүлэгүүд зоной дунда ниитэ-политическэ эмхидхэлэй хүдэлмэриие ударидаха хүсэн боложо шададаг. Тиигэжэ партком гү, али партбюро хадаа тэдэнэй хүсэндэ түшэглэн, буса һалбаринууд дээгүүрээ партийна хүдэлмэриие нэгэ жэгдээр ябуулха аргаяа олоно. Хабарай тарилгын, үбһэ хуряалгын үедэ бригадада, звенонуудта (аргын байбал) саг зуурын партийна бүлэг байгуулагдадаг һэн. Тэрэ дүй дүршэлөө хэрэглэн, мүнөө таряа хуряалгын үедэ мүн лэ бригада бүхэндэ партийна бүлэг байгуулха гэжэ хүсэһэн бэлэйбди. Тиихын тулада хуряалга дээрэ хүдэлхэ коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, шадаа һаа, тэдэниие олоор гаргаха хэрэгтэй байгаа.

Тиигэжэ табан бригада дээрэ нэгэ-нэгэ партийна бүлэг эмхидхэбэбди. Тэрэ бүлэгэй бүридэлдэ комсомолшуудые нэмэжэ оруулаабди. Иигээд байхада, бригада бүхэн дээрэмнай эхин организацинһаа дутахагүй партийна хүсэн байгуулагдаба бшуу. Бүлэгые эмхидхэгшэдээр шударгы нүхэд томилогдоо. Таряа хуряалгын, ороохо бэлэдхэлэй үедэ зоной дунда хэгдэхэ хүдэлмэриин түсэб, хэмжээ ябуулганууд парткомоор тодорхойлогдожо, түс бүридэнь барюулагдаһан. Гадна бригада бүхэндэ парткомой зүгһөө политэмхидхэлшэд эльгээгдэбэ. Тэдэнэр эдэ бүлэгүүдтэ бодото туһаламжа хүргэхэ уялгатай байна.

Жэшээнь, Дабаатын отделениин бригада дээрэ 7 коммунистнуудһаа бүридэһэн бүлэг байгуулагдаа һэн. Тэрэниие комбайнер Василий Крупенников ударидана. Энэ бүлэгэй хэхэ юумэнь олон. Хүдэлмэришэдэй үдэр соо хэһэн ажалай дүн согсолдог, дайшалхы болон сахилгаан хуудаһануудые саг соонь гаргадаг юм. Агитатор Е. П. Покровкина эндэхи механизаторнуудта хүндэтэй болонхой. Мүнөө уласхоорондын, орон доторхи байдалые һонирхохогүй хэн байба гээшэб.

Тус бүлэгтэ ородог коммунистнууд үльгэр жэшээ харуулна, ажалай эрхим үрэ дүн туйлана. Партиин гэшүүн Бладимир Донгоков 250 гектарай шэниисэ баал болгон хадаад байна. Бүлэгэй эмхидхэлшэ Василий Крупенников өөрөө совхозой эрхим комбайнер. Хадалга, сохилго дээрэ үдэрэйнгөө нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Нормоёо алдангүй ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябаһан комбайнернууд табан үдэр соо хүдэлөөд байхадаа, 150—190 түхэриг хүрэтэр салин хүлһэ абана. Урмашуулхы гуримтайгаар зохёогдоһон ажалай түлөөһэнэй аша үрэнь иимэ ха юм даа.

Механизаторнууд хоорондын мүрысөөнэй дүн гаргалга хадаа партийна бүлэгэй харюусалга доро үгтэнхэй. Тэдэнэр табан хоног соо хэһэн хүдэлмэриинь дүнгөөр мүрысөөнэй ябасые элирхэйлнэ. Илажа гараһан комбайнай агрегадуудта дамжуулгын улаан вымпелнүүд барюулагдана. Тэрэнһээ гадна поли дээрэ хүдэлжэ байгшадые газетэ, журналаар, ном һудараар хангалга болбол мүн лэ партийна бүлэгэй аргагүй хамаарха зүйлынь. Һаяхан бригаданууд дээгүүрнай Бэшүүрэй Культурын байшангай уран һайханай коллектив аяншалаа. Автолавка ходо ябажа байдаг. Нютагаймнай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд полевой станууд дээгүүр ариг сэбэрые сахиха хэрэгые хиналта доро абанхай, элдэб хэжэг хамшагһаа яажа бэеэ һэргылхэ тушаа хүнүүдтэй хөөрэлдөө хэнэ, санбюллетень гаргана.

Ойлгууламжын, соёл болбосоролой хүдэлмэриин, мүн ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангалгын асуудалнууд имагтал бригададахи партийна бүлэгэй хүсэлэл оролдолгоор бүтэнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлөөгүй хадань, партком гү, али отделениин партбюро гансаараа эдэнэй захадань гарахань бэрхэтэй. Зүгөөр манай зүгһөө тодорхой хүтэлбэри, һургаал заабари, тусхай эрилтэ байдагынь мэдээжэ хэрэг ааб даа.

Бригада бүхэндэ байгуулагдаһан партийна бүлэгэй хүдэлмэриин нүлөөн ехэ. Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо хоёр дахин мүрысөөнэй дүн гаргагдаад байна. Ажалай түрүүшүүл улам ол[...] болоно. Эгээ мүнөө 8800 гект[...] тарианай хахадһаань дипл[...] хиие амяарлан хуряахаар ба[...] болгон хадаад байнабди. Ба[...] суглуулан сохилго мүн лэ хүсэ[...]дөө орожо, комбайнернуудай аж[...]лай бүтээсэ үдэрһөө үдэртэ д[...]шэлнэ. Ороохоной тоогууд д[...]гүүр хүдэлмэри түхэреэн сүү[...] соо ябуулагдана.

Шэнэ табан жэлэй түрүү[...] жэлэй баян дэлгэр ургасые [...] богонихон болзор соо эрхим [...] нартайгаар хуряажа абаха, [...] рэндөө 60 мянган центнер ор[...]һо тушааха гэһэн социалис[...] гаяа бэелүүлхэ тэмсэлдэ[...] бригадын партийна бүлэг[...] шиидхэхы һуури ээлхэ ба[...] Тэдэнээ зүбөөр хүтэлбэрилхэ, [...] дэндээ түшэглэхэ гээшэ парт[...]мой, партийна организацину[...] урдаа хараха хэрэгынь мүн [...]лоно.

Д. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Бэшүүрэй совхозо[й]
парткомой секретарь.

Эдэ үдэрнүүдтэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда эршэтэ ажалай халуун хаһа түлэг дундаа. Таряа болон хартаабха хуряалгада хүн зон олоороо хабаадана, тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Үе үе болоод «Сахилгаан», ханын газетэнүүд гаргагдажа байдаг.

Зураг дээрэ: тус ажахын бүлэг хүдэлмэришэд шэнээр гараһан «Сахилгаанай» дэргэдэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЮУНШЬЕ МАРТАГДААГҮЙ

ГАСТЕЛЛО, ПОКРЫШКИН, КОЖЕДУБ... Эдэ нэрэнүүд түүхэдэ оронхой. Дайнай хатуу шэрүүн үдэрнүүд домогто дурасхаал болоо! Тиибэшье энэ түүхэ мүнөөнэй үетэндэ тон дүтөөр һанагдана...

Дайшалхы, ажалай, революциоино алдар солын газарнуудаар бүхы Белоруссиин аяншалгада хабаадалсахаяа генерал Иван Никитович Кожедуб, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй секретарь Тамара Куценко, би, АПН-эй корреспондент Могилёв орохоёо ниидээ бэлэйбди. Слёдто хабаадагшадай урда үгэ хэлэхэ болоһондоо Тамара сэдьхэлээ хүдэлэнги ябаа һэн. Кожедуб һанаагаа зобоогүй янзатай: «Би юу хэлэхээ мэдэнэб: дайнда бүхы Белоруссии дээгүүр ниидээб, буудагшье байгааб. Блокнот соогоо бэшэһэн юумэнүүдни,—гэмсээрээ, хүрин арһаар гадарлагдаһан, һайса үнгэгдэһэн блокнот гаргаад, иигэжэ уншаба: «Могилёв дууһан һандаагдаа». Һүүлээрнь, слёдто хабаадагшадай митингын Могилёвтохи ногоон театр соо боложо байха үеэр тэрээнэй хэлэһэн үгэ шагнаа һэм. Кожедуб гартаа саарһа барингүй, хүнэй ухаанда бүхөөр хадуугдаха иимэ үгэнүүдые хэлээ һэн:

— Дайнай үедэ танай хотын ямар байһые һананаб. Газараар утаанай тунажа, гэр байрануудай дүрэшэһэн торхонуудай ёрхойн байхань харагдадаг байгаа. Мүнөө танай хотын ямар болоһые харааб. Ехэл гоё һайхан болоһон байна!

Би урдань Могилёв ошоогүй байгааб, ямараар һандарһыень хараагүйб. Зүүн зүг руу түрижэ ябаһан немец булимтарагшад эндэ 23 үдэрэй турша соо зогсоогдоһон юм гэжэ мэдэхэб. Хүнүүд ганса болотороо тулалдадаг байгаа. Тиимэһээ дайшалхы алдар солын газарнуудаар болоһон аяншалгада хотынхидой ямар ехэ анхарал хандуулһаниинь ойлгосотой байба. Гол үйлсөөр хүнүүдэй дабшахые харахаяа эндэ ажаһуугшад булта шахуу гараа. «Хэншье мартагдаагүй, юуншье мартагдаагүй» гэһэн үгэнүүд колоннонуудай дээгүүр зуралзаһан улаан бүдүүдтэ бэшээтэй байгаа.

Үгы, эдэнэр юушье мартаагүй. Мастюковщина гэжэ тосхоной хажууда, гитлеровецүүдэй концентрационно лагериин байһан газарта мавзолей соо улаан гадартай номой шэл доро байдагыень тэдэнэр һанаандаа оруулна. Лагерьта наһа барагшадай нэрэнүүд 209 хуудаһанһаа бүридэһэн дэбтэр соо бэшээтэй.

Дайнай үедэ 2 миллионһоо дээшэ белоруссууд наһа бараа, бүхы хүн зоной хахадынь шахуу партизануудай зэргэдэ жагсаа. Слёдто хабаадагшадай баясхаланта дабшалтые тротуарһаа харагшадай дунда урданай солдадууд —Эхэ ороноо хамгаалһан байлдаануудта хабаадалсажа, сагһаа урид үһөө сайһан хүнүүд байлсаа.

Эсэгэнэрэй дурасхаалда зорюулагдажа, ногоон театрта зужэгэй табигдажа байха үеэр сэрэгэй үеын документальна фильмын зарим хэһэг харуулагдаа. Карта бариһан һахалтай хүнэй экран дээрэ гарахадань, зал соо байгшад шангаар альгаа ташаба. Слёдто хабаадагшадай альгаа ташахада, һахалтай хүниинь экран дээрэһээ бэшэ, харин зал соо энеэжэ һуугаа һэн. Тэрэ хүн хүгшэрэнхэй, юрын хубсаһа үмдэнхэй, зал соо һуугаа бэлэй. Савелий Герасимович Сидоренко-Солдатенко Могилёв шадархи партизан соединениин командир байһан юм. Энэ хүн дайнай урда тэрэ Сидоренко гэжэ фамилитай байһан, харин партизан хүдэлөөнэй үедэ Солдатенко гэһэн нюуса нэрээр приказуудта гараа табидаг бэлэй. Соединениин 56 мянган партизан, бүхы область энэ хүниие Солдатенко гэһэн нэрээр нэрлэдэг һэн.

Аха дүүгэй хүүр дээрэ табигдаһан хүшөөдэ фамилинуудай һиилэгдэһые уншааб. Үүр сайжа байха үедэ энэ хүшөөгэй дэргэдэ иимэ үгэнүүд соностоо:

«Эсэгэнэрэйнгээ дуулажа үрдеэгүй дуунуудые бидэнэр дуулахабди, эсэгэнэрэйнгээ барижа үрдеэгүй юумэнүүдые бидэнэр барихабди».

«Реквиемэй» шэрүүн шангэ, зурхэ хүдэлгэмэ, үгэнүүд [...] урасхаалта Днепр дээгүүр [...]нэ. Шэрүүн шарайтай [...] эдир хүбүүдэй нюурнуудые, дэлэлэй харуулда түгүүд[...]рин зогсоһон солдадуудые [...] «Реквиемэй» уншагдажа [...]хын урда «Тангаригаа [...]бди! Тангаригаа үгэнэбди! [...]гаригаа үгэнэбди!» гэһэн [...]зэдэлнэ!

Тэдэнэр эсэгэнэрэйнгээ [...] дээрэ тангариг үгэхэдөө, [...]хэ байһанаа мэдүүлээ.

Белоруссии соогуур а[...]һан миллион шахуу залуу[...] бүхы аяншалгые үнэн сэх[...]ба хэлгын тангариг гэжэ [...]мээр.

Аяншалгада хабаадагша[...] городһоо холо бэшэ газарта[...] анзаһа (орало) олоо. Энэ а[...]най бүтээгдэһээр 2100 ж[...] гэрөө гэжэ эрдэмтэд ту[...] Зүүн Европын газар дээрэ[...] бүтэн үлэһэн эгээл үнинэ[...]һан гээшэ. Белоруссиин [...]дын элинсэг хулинсагу[...] анзаһаар газар хахалдаг [...]ха. Газар хахалагшад—эг[...]галан ажалтай зон. Тэдэнэ[...] залгамжалагшад мүн лэ [...]рамдал хүсэнэ. Тиибэшье [...] дайнай хойшолонгуудые ма[...]гүй. Эдэнэр хүшөөнүүдые [...] хооно, музейнүүдые нээнэ, [...]шье болотор элирүүлэ[...] баатарнуудай нэрэнүүдые [...]рүүлнэ. Эсэгэнэртээ үнэ[...] байһанаа үгөөрөө бэшэ, [...] хэрэг ажалаараа гэршэлнэ[...] нэгэн доро дурлажа, үзэн [...] һурана.

* * *

Һөөргөө бусахадаа, дахин[...] дубтай сугтаа ниидээбди. [...] Никитич салон соо һу[...] хүндэ гарнуудаа стол дээр[...] бяад, доогуур тамаран [...] үүлэнүүд руу бодолгото бо[...]раха зуураа, иигэжэ хэл[...]

— Баатаршалгада гу[...]гаар хандадаггүйб. Дайн[...] белоруссиинхидай угаа [...] баатаршалга гаргаһандань [...] омогорходог байгааб, мү[...] омогорхоноб. Тэрэ үедэхи [...]шалгын мартагдаагүй [...]дань, тэрээн тухайда хэдэ[...]лион хүбүүд, басагадай [...] болоһондонь баясанаб.

...Белоруссида болоһон [...]шалгада миллион хүн хаб[...]саа. Хэншье бү мартаг[...] юуншье бү мартагдаһай га[...] сэгшэдэй, үнэн сэхэ зү[...] туйлай ехэ аяншалгада бүхы[...] соо хэды олон хүн хабаа[...] гээшэб. Тэдэнэр Москвада [...] союзна слёдто сугларжа, [...]таагүйбди!» гэжэ дахин мэд[...]

Анатолий АРХИПЕНК[О],
АПН-эй корреспон[дент].

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭҺЭН ХОНИШОН

ЭНЭ ХҮНТЭЙ танилсажа эхилһэн сагһаамни хойшо найман жэл үнгэршэбэ хаш. Тиихэдэ 44-тэй ябаа һаа, мүнөө... Он жэл гээшэ иигээд лэ удаа дараалан урдажал байдаг ха юм даа. Хэрэг үйлөөрнь минии ходо һонирхожо ябадаг Ринчин Холхонович тэрэ үедэ хонишоноор ажалладаг һэн. Мүноошье тэндээл совхозойнгоо гол һалбари болохо хонин һүрэгые үдхэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэл ябаһаар.

Энэмнай партиин Хорнин райкомой, совхозойнгоо парткомой, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай гэшүүнээршье һунгагдаһан. Иимэ үндэр дээдэ ниитын даабарида хүртэхэ гээшэ бэлээр бүтээ бэшэ.

Үнэхөөрөөшье Ринчин Холхонович шударгы бэрхэ, үнэн сэхэ, ажалша габшагай хүн юм. Хонинной жэжэхэн отарануудые томодхожо, ажахын тоосоондо оруулха гэһэн үүсхэлэй анха түрүүн дэлгэрхэдэнь тон эдэбхитэйгээр дэмжээ һэн. Тиигээд өөрөө жэшээ харуулан, тэрэ хэрэг бэелүүлгэдэ хам оролсоһон намтартай. Тиихэ үедэ тэрэнэй хэһэн оролдолгонь, үүсхэһэн хэрэгынь огто мартагдашагүй.

— Шэнэ юумэ хадаа һалгайтай, баруунтай байдаг гээшэ ааб даа. Түрүүшээр бригадануудые дан томонуудаар, трактор үгэжэ байгаад эмхидхэжэ, нэгэ бага буруу юумэн болон алдаа бэлэй. Мүнөөшье гуримтай болоо даа, гэрэ шэнэ онол арга аша үрэеэ харюулжа захалаа,—гэжэ урданай хонишон нүхэр Доржиев хөөрэжэ һуудаг...

...Тэрээ тэрэ, Үдын эрьеые зубшан бэлшэжэ ябаһан хонид һалхи һүрэн баруулжаа шэглэнхэй, таран бэлшэнэ. Эдеэлсэшье ёһоор гээшэ ха. Хожомой бороодо дэбтэһэн хүдөө газар яһала ургажа, адууһа малые байрлуулаа. Намарай һэрюундэ хүрин залаата хилгана соогуур умбан ябаһан хонидые харахада урматай. Ринчин Холхоновичой һамган Хандама Бадмаевна зуһалангай гэрэй хорёогой һурагаарһаа дүнгэһэн эмээлтэ моринойнгоо жолоое тайлаад мордуутай байба.

— Бууса уруугаа зөөжэ байналди даа. «Юу хээгээ заһажа эхилхэм ха» гээд тиишээ мүнөө һаяхан ябашана һэн. Ошогты, байха тэндээ,—гэжэ энэ хүгшэн хэлэбэ.

Үбэлэйнь байра холошье бэшэ байба. Набтархан гүбээгэй зүүн тээ, нэмэри зохид газарта түбхинэнхэй. Эндэ зөөжэ ерэһэнһээнь хойшо энээн уруу ябагдаагүй байба. Һурагшалхадамни, «Ринчин Хоолойдоо үбэл, зунгүй байдаг юм» гээд нютагаархиниинь хэлсэдэг һэн. Энэ юм ха юм даа, тэрэ Хоолой гээшэнь. Калпиин нуурһаа гарадаг хоолойнь Үдэдэ шудхадаг оршон тойрониие иигэжэ нэрлэдэг байшаба.

Ринчин Холхоновичой хөөрэхэ юумэн барагдахаар бэшэ. Өөрөөшье һонирхууша, хөөрэлдөө һабагшалхадаа бэрхэ ха. Тиимэ хүнтэй ярилдахада урматай, хэрэгшье бүтэсэтэй байдаг шуу. Тэрэ хөөрөөнһөө энэ коммунистын мүнөө үеынь байдал тухай хэдэн ажаглалта хэмээр.

ҺҮҮЛЭЙ ХЭДЭН ЖЭЛЭЙ туршада Доржиевтан хоюулханаа нэгэ бүлэг отара даажа абаад, харууһалжа байдаг. Түл абалгын, үбһэ хуряалгын шахардуу үедэл хажуу тээһээ нэгэ-хоёр хүниие абажа, хамһалсуулдаг заншалтай юм. Хамтадаа 27 гектар 3-4 ондоо газарта сабшалантай. Тэдэнь бэе бэеһээ холо. Тиигээдшье нүхэр Доржиев тэдээн дээгүүрээ хониноойнгоо хашаагай шэбхэ гаргажа тараадаг, уһалагдамаар газарыень ундалуулжа үрдидэг. Мүнөөшье хонинойнь хашаа сэбсэгэр. Аяар март соо зосоохи шэбхыень малтажа, сабшалан дээрээ зөөжэрхинхэй.

Үбэлэй эртын хурьгадые абажа хэмшэнхэй. Эртын хурьганһаа һайн юумэ үгы хаш. Энэ жэлэйнгээ түлэй 480 толгойень июнь соо эхэһээнь таһалжа тушаагаа. Тэдэнэй толгой бүринь 20 килограмм дунда зэргээр татаа. Эрэ хурьгадынь намар болоходо гүрэндэ тушаахаар болоһон байдаг. Эмэ хурьгадайнь һайнуудые шэлэжэ абаад, түлгэдэнь түрүүлхэдэ ямаршьегүй байха гэжэ эртын хурьганай амта таниһан хонишод лэ һаа хэлэхэ.

«Юрэдөө хонидоо эртэ түрүүлхэ дурагүйшүүл үшөөл бии агша. Хабар түрүүлдэг ёһон хадаа үбһэгүй, байрагүйһөө шалтагаалһан хэрэг. Май, июнь соо гараһан хурьгадынь урданайхяар болоо һаа, буряад зон хэнзэ гэжэ нэрлэдэг байгаа. Бүрсэгэрхэн юумэнүүдые ондо оруулха гэжэ хонишод али зэргэ зободог гээшэб. Бодожо үзэхэдэ, хаанашье таагүй юумэн гү гэжэ һанагшаб. Энээн тухай яһала хэлээдшье туршагшаб» гэжэ нүхэр Доржиев хэлэдэг юм. Энээнээ мүнөөшье уулзахадаа мүн лэ хэлэжэ һууба. Һанаһан, бодоһон юумэеэ сэхэ руунь, нюун нөөнгүй хэлэдэг, дутуу дунда зүйлнүүдые үзэн ядажа, эрид шууд шүүмжэлжэ ябадаг малшан.

Малшадай урдаа хараха юумэн үбһэн шуу. Тиимэһээ Доржиевтан сабшалангаа һайнаар элдүүрилжэ, шадаал һаа ехэ үбһэ сабшажа абахые эрмэлзэдэг. Хабарһаа хойшо хожом болотор Үдын талада энэ гэхэ бороо ороогүй, һанаа зобомоор ушар тохёолдоо. Тиигэбэшье мүнөө 300 гаран центнер үбһэ һүрилжэ абанхай.

— Энэтнай хэды бухал үбһэн болоноб?

— 600-һаа үлүүхэн даа.

— Ягаашье хадаа гурбан пүүдэй бухал табижа байгаагүй ёһотойт,—гэхэдэмни, Ринчин Холхонович үлэ мэдэг миһэд гэбэ.

Абтаһан үбһэнэй шэгнүүр үнэндөө юумэ шиидхэнэ бэшэ. Нёдондошье энэл тухай үбһэ сабшаа һэн. Тэрэнь 600 шахуу эхэ хонидтонь, тэдээнһээ нааша хурьгадтань бардам хүрөө бэлэй. Үбһэнэйл хойноһоо унаһан малгайгаа абангүй оролдодог ха юм даа. Тиимэл хадаа отделени соогоо бултанһаань ехэ үбһэ сабшажа шадаа, хамагһаань түрүүн үбһэнһөө гараа бшуу. Түл абалга, ноохо хайшалалгааршье һайн үрэ дүнтэй. Жэлэй эхиндэ байһан 588 хонидһоо толгой бүриһөөнь хурьга түрүүлээ. Оройдоол 4 хурьга гарзалуулаа. Энэнь 100 эхэ хонин бүхэнһөө 99,3 хурьга түлжүүлэгдэһэн болоно.

Иигэжэ түл абалгаар Доржиевтан Үдынгөө совхозой хоёрдохи отделени соогоо нэгэдэхи һуурида гараба.

— Хашаа хорёодошье балай тиимэ ехэ заһабари үгы даа. Зелёнкоёол монсогойлжо абабал, ерэхэ үбэлжэлгые яһала бэлэдхэл һайнтайгаар угтахабди. Хонидшье булта үрэжүүлэгдээ. Гансал муу юумэн гэхэдэ, Үдын урда бэеэр татагдаһан электро-дамжуулгын линитэй манай байрые холбохо гэһээр хоёр жэл боложо байна. Столбын модоншье бэлэн. Теэд тэрэ РЭС гээшэнь толгойгоошье үргэхэ юм бэшэ,—гэжэ тэрэ гомдоно.

Коммунист Ринчин Холхонович гэр бүлөөрөө шэнэ табан жэлэй дорюун алхамтай эршэтэ алхасаяа нэгэдүүлэнхэй, түрүүшынь жэлые ажалай иимэ үрэ дүнтэйгөөр үдэшэхээ байна.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

ЭМХИТЭЙГЭЭР, ТҮРГЭНӨӨРШЬЕ...

Хонидой искусственна үрэжүүлгые тон харюусалгатай, хонин ажалдахи хабарай тарилга шэнги хүдэлмэри гээшэ гэжэ хэлсэдэг ха юм. Энэньшье зүйтэй байха. Намарай урин элдин сагта эхэ хонидоо тобир тарган байлгаад, эгээл таатай хаһа сагтань һайнаар үрэжүүлжэ шадаа һаа, ерэхэ жэлдэ түл олон абтаха. Энээнэй ашаар ажахын баялиг—хонин һүрэг түргэн олошорхо, ноохо, мяхан ехээр абтаха байһаниинь элитэ.

Тиимэһээ Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозойхид мүнөө үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын тон халуун хүдэлмэриин ябажа байбашье, хонидойнгоо искусственна үрэжүүлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулна.

Колхозой эхэ хонидой бүхы 13 отарануудта искусственна үрэжүүлгын пунктнууд эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэнэр энэ шухала хүдэлмэридөө һайнаар бэлдээд, августын эхеэр хонидоо үрэжүүлжэ захалаа.

Мүнөө эгээл һара үлүүтэй саг үнгэрөөд байхада, хамта 7276 эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэбэ. Сентябриин тэн болотор үшөө 2600 хонидые үрэжүүлжэ, түсэбөө дүүргэхэнь, тэрэшэлэн 5500 түлгэнүүдые ороондо оруулха түсэбтэй аад, тэдэнэйнгээ 3200-еынь үрэжүүлээд байна.

Дүршэлтэй хонишон Гарма Цыдыповэй даадаг отарынхид 723 эхэ хонидоо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлээ. Эдэнэр байгша ондо отарынгаа бүхы 701 эхэ хонидһоо хамта 708 хурьга түлжүүлһэн. Энэ амжалта ахалагша хонишон Гарма Буянтуевичай өөрынь хүсэл оролдолго, үүсхэлээр туйлагдаа юм. Илангаяа хонидоо искусственна аргаар, бэрхээр үрэжүүлнэ бшуу.

Залуушье һаа, оролдосотой ажалша хонишон Илья Батуев баһал 685 хонидые богонихон болзорто ороондо оруулһанхай. Мүн ажахы соогоо эрхим түрүү хонишон гэжэ үнинэй мэдээжэ болоһон Намсарай Гомбоевой даадаг ажахын тоосоото бригадада искусственна үрэжүүлгэ эмхитэй һайнаар ябана. Эндэ бүхыдөө 555 эхэ хонид ороондо оруулагданхай. Байгша ондо Намсарай Гомбоев зуун эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга түлжүүлжэ, колхоз, соогоо түрүү зэргэдэ гараһан. Хонишон Дамба Бадмацыреновэй даадаг отарынхид энэ жэлдэ бүхы 635 эхэ хонидһоо 644 хурьга түлжүүлбэ. Мүнөөшье искусственна үрэжүүлгэеэ һайнаар эмхидхэнэ.

Иигэжэ тус колхозойхид байгша ондо бүхы 11.446 эхэ хонидһоо хамта 10.436 хурьга абаһан байбал, ерэхэ жэлдэ бүри олон хурьга түлжүүлхэ зорилготой.

Ц. БАДМАЕВ.

АДУУН ҺҮРЭГ ОЛОНДОО ҺАЙН

БУРЯАД ЗОН хэр угһаа хойшо адуу олоор үсхэбэрилжэ, хамаг ажалаа морин агтын хүсөөр лэ дүүргэдэг байһаниинь мэдээжэ. Эгээл тиимэһээ хүнэй нүхэр—«хүлэг морин» гээд буряадууд дэмы хэлсэдэггүй байгаа бшуу.

Адууһа малай, тэрэ тоодо адуун һүрэгые ойрын хэдэн жэл соо улам олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэһээ гадна, үүлтэрыень һайжаруулха тон шухала гэжэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон тэмдэглэгдэһэн. Манай республикын тала дайдаар адуу үсхэбэрилхэдэ тон таатай зохил гээшэ. Жэл бүри 500 мянга гаран гектар бэлшээриин газар гүйсэд хэрэглэгдэдэггүй. Илангаяа Яруунын, Хориин, Захааминай, Ахын аймагуудта холын бэлшээри миин зүндөө хэбтэдэг шахуу. Иимэ баян бэлшээритэй газарта адуу олоор үсхэбэрилхэдэ ажахыда али зэргэ ашаг олзотой байха бэлэй. Адуун һүрэг гээшэмнай бусад малдал адли үбһэ тэжээл ехээр гаргашалдаггүй, жэлэй дүрбэн сагта тала хээрээр ямаршьегүй бэлшээд орошодог шуу.

Яруунын, Хориин, Зэдын, Захааминай аймагуудта гол түлэб нютагай үүлтэрэй морид үсхэбэрилэгдэдэг. Эдэ морид бэеэр багашье һаа, хүсэ шадалтай, яраан эсэхэшьегүй, Сибириин хүйтэн уларилтай үбэлые бэлээр дабажа гарадаг. Саһа ехэтэйшье үбэл бэлэй ядалдадаггүй, байрын саһан дороһоо эдихэ юумэеэ олоод лэ байдаг.

Манай эрхэ байдалда томодхогдоһон адуунай фермэ бии болгоходо таарамжатай. Дунда зэргээр 140—150 толгой гүүн унагатайгаа байхадаа зохид байха аа гү гэжэ һанагдана.

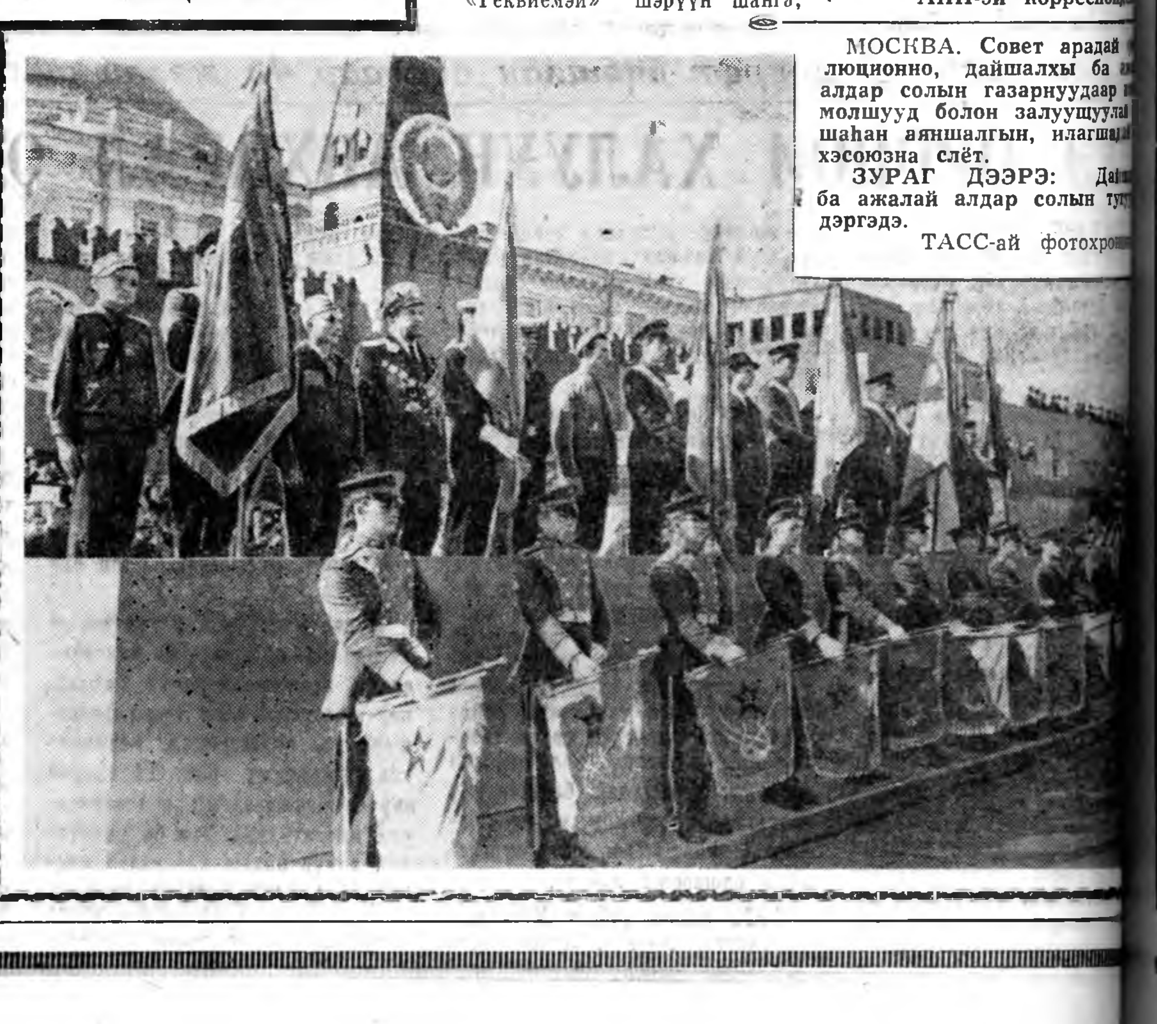
Нэгэ үедөө республикын олонхи ажахынууд адуун һүрэгөө огто мартаад байһан юм. «Адуу үсхэбэрилхэдэ ажахыда ашаг олзо багатай» гээд зарим хүтэлбэрилэгшэд хэлсэдэг. Энэмнай тон буруу бодомжо.

Адуун гээшэмнай бүхэли үбэлдөөшье хагда эдеэд ондо орохо шадалтай бшуу. Яруунын аймагай Иисэнгын совхозой тала дайдаар адуун һүрэг баггүй олоороо бэлшэн ябадаг байһан. Теэд һүүлэй үедэ тэрээндэ юундэшьеб анхаралаа табихаа болижо. Байһан адуугаа бултыень шахуу хороожорхиһон байха юм. Һайн һайхан юумые һэргээхэ хэрэгтэй ха юм. Теэд 1963 онһоо эхилжэ тус совхоздо адуун һүрэгөө олошоруулжа, урдынгаа соло бадаруулая гэлсэдэг болоһон юм. Тиигэжэ отделени, бригадаар тарашаһан моридоо суглуулжа, 1964 ондо тусхай бригада эмхидхэһэн юм. Дүй дүршэлтэй моришодые шэлэн оложо табяа.

Энэ совхоздо адуун һүрэгөө олошоруулжа һайжаруулха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдана. Эндэхи адуушад 100 гүүн бүриһөө 75 унага абажа, түлжүүлхэ гэһэн уялга абанхай. 1970 он болотор адуун һүрэгөө 1300 толгой болгожо, тэрэ тоодо 400 гүүдтэй болохоор харагдана. Энэ үедэ жэлдээ 3800 центнер адуунай мяха үйлэдбэрилдэг болохо юм.

Республикын аймаг, ажахы бүхэндэ адуун һүрэгөө олошоруулхын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хэмжээ абаха болоно.

Д. ЖИГЖИТОВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэ.

МОСКВА. Совет арадай [...]люционно, дайшалхы ба [...] алдар солын газарнуудаар [...] молшууд болон залуушуула[...] шаһан аяншалгын, илагша[...]хэсоюзна слёт.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дай[...]ба ажалай алдар солын туг[...] дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохро[ника].

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

Венгрнин хойто зүгтэхи Кал... нютагта ургамал илгаха, ...рлэхэ заводой 9 дабхар ...шан баригданхай. Жэлэй ... болотор хүдөө ажахыда ... вагон эрхим шанартай ...hoho таряа, тэжээлэй урга...нуудай үрэһэ үгэхэ юм.

МТИ—ТАСС-ай фото.

БУХАРЕСТ. 1941—1945 ...нуудта Румынииe сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ наhа бараhан совет сэрэгшэдтэ табигдаhан хүшөө.

ТАСС-ай фотохронико.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

МАНАИ ДУРАДХАЛ

Манай Ахын Тиисээн-Эхин, Шудхалай, Хойто-Гол, Жойгон гэжэ газарнуудаар аршаан булагууд бурьялдаг юм. Хэр угhаа хойшо хүнүүд, илангаяа дулаанай сагта тэдэ аршаануудта ошожо, уhанhаань хүртэдэг, торходо ородог заншалтай. Зарим газарай уhан, шабар эрдэмтэдээр шэнжэлэгдэжэ, элдэб үбшэниие аргалха шанарынь элирүүлэгдэhэншье байха.

Жэшээ болгон Тиисээн-Эхинэй аршааниие абаад үзэбэл, жэл бүри аймагай ажалшад амаралтынгаа үедэ тиишэ олоороо ошодог. Харин тэндэ байрлаха гэр бараагүй, задагай зайдан. Энэ аршаанда хүрэхэ харгы ехэ буртаг, гансал хазаар морёор ябагдадаг. Богонёор хэлэхэдэ, нютагаймнай аршаануудай али нэгэнииньшье түбхинэhэн байдалгүй байhаар. Гэхэ зуура, колхозууд, аймагай бусад эмхи зургаанууд өөhэд өөhэдынгөө талаhаа мүнгэ зөөри хамтаруулжа, жэшээлхэдэ, Тиисээн-Эхиндэ хүрэтэр харгы заhаха, аршаан дээрэнь байра байдал түхеэрхэ аргатайшье, шадалтайшье гэжэ hанахаар. Тиихэдэ республикымнай зүгhөө энэ хэрэгтэ тодорхой туhаламжын, илангаяа техникэ зэмсэгээр, барилгын материалай талаар хамhабари үзүүлэгдэбэл бүришье hайн байгаа.

Түбхинэhэн байдалтай санатори гэхэ гү, али амаралтын байшан тогтоогоод байбалнай, нютагаймнай хэды олон ажалшад холын курорт аршаанда ябаха гэлтэгүй, аятай зохидоор амарха, бэеэ аргалуулха байгаа гээшэб?

В. НИКИФОРОВ,
Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригадын парторганизациин секретарь.

И. ХУМАЕВ,
«Коммунизм» колхозой мал адуулагша.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ГУРБАДАХИ ЖЭЛЭЭ ЗАҺАБАРИЛНА

Цахир тосхоной Погранична үйлсын захада дүрбэн оройтой, олон сонхонуудтай гэр газаа талаhаа бараг сулаар харагдадаг. Тэндэ хэлхеэ холбооной таhаг, нөөсэлгын касса хүдэлдэг юм. Теэд арад зоной хэрэглэмжые хангадаг эдэ эмхи зургаануудай алба хаагшад ямар байдалда ажалланаб гэжэ тэндэ ороhон лэ хүнэй ойлгожо ядахаар бэшэ байдаг. Коммутаторта hууhан телефонистка, шоото тас-няс татаhан бухгалтер, бэшэг, газетэ илгажа, абалсажа байhан почтальонууд—тус тустаа хуу ходо сүлөөгүйнүүд, хүнэй хоорондоо дуугаралсахын аргагүй шууяатай hуудаг, юумэ бэшэхэ гэхэдэ, стол, стулшье үгы. Нүгөө таhалгада, нөөсэлгын кассада баhал уйтан, нэгэн хоёр хүнэй ороходол, бэшэ зоной хүлөө табиха зайгүй.

Энэ байшангые дулаалха, зосоохиинь заhаха, тэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй, ороhон ерэhэн зоной аятай зохидоор хэрэгээ бүтээхэ арга байгуулха гэжэ забдагдаhаар гурбадахи жэлээ болоно байна. 1964 онhоо энэ гэрые «заhажа» эхилhэн Цахирай коммунальна комбинат мүнөө болотор тэрэ хүдэлмэреэ дууhаагүй.

«Хэды соо нэгэ гэрэй заhабари дууhажа ядаа зомта, шамдыт» гэхэдэ, тус комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, «хүн үгы», «барилгын материал барагдашаба» гээд бэеэ сагааруулдаг. Захааминай аймагай зохихо эмхи зургаануудай зүгhөө тодорхой хэмжээ абахаар болоо ха гэжэ hанахаар.

Б ШОЁНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ҺАЙНААР БЭЛЭДХЭНЭ

Зэдын аймпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторын коллектив (директорынь нүхэр Будаев) hара бүхэндэ магтаалтай hайнаар хүдэлдэг.

Эдэнэр хүдөө ажахын продукнуудые худалдан абаха талаар гурбадахи кварталайнгаа түсэбые яhала амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Томо, жэжэ малай, зумбараагай арhа нилээд суглуулаа. Үхибүүдые энэ хэрэгтэ олоор хабаадуулаа.

Мүнөө үедэ дурсагдаhан коллективэйхид овощ, хартаабха гэхэ мэтые бэлэдхэнэ. Тиихэдээ тосхон, айл бүхэндэ томилогдоhон штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдтөө түшэглэнэ, ямар эд яажа сэгнэжэ абаха тухайнь ойлгуулна, суглуулhанаа зөөхэ болоходонь транспортаар туhална. Илангаяа бэлэдхэгшэ нүхэр Номтоев хүн зоной дунда суурхана.

Мүн эдэнэй муу бэшээр хүдэлдэг дээрэhээ аймагай түбэй тосхондо комиссионно худалдаа наймаан hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэхи комиссионно магазинда мяхан, hүнэй зүйлнүүд, зүгын тоhон, хартаабха, овощ гэхэ мэтэ олон янзын эдеэ хоол худалдагдажа байдаг.

Д. ДАНИЛОВ.

ЭМНЭГШЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ

Улаан-Үдын нарин сэмбын болон ноохо эхилэн болбосоруулгын фабрикануудта республиканска больницын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр элүүр энхын университет байгуулагдаа юм. Энэниинь хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд угаа hайшаагаа. Эндэ hара бүхэндэ хэшээл боложо, зуугаад хүн—олон янзын мэргэжэлтэд ото ябана.

Медицинын hони hонин асуудалнуудаар республиканска больницын, диспансерэй болон бэшэшье эмхи зургаануудай мэргэжэлтэд тэндэ лекци уншана. «Гипертони ба тэрэниие яажа hэргылхэ тухай»—врач Р. П. Железновагай, «Хэрхэ үбшэ зайсуулха тухай» — врач нүхэр Ю. В. Мункоевагай болон бусад хөөрэлдөөнүүд илангаяа hониноор үнгэрөө.

— Лекцинүүднай олон янзын аад, удха түгэлдэрөөр уншагдана, бодото ажабайдалhаа, үйлэдбэриhөө жэшээ баримтануудые олоор хэрэглэхэдэнь, бүришье ойлгосотой боложо үгэдэг гэжэ М. Д. Астраханцева, А. Г. Буланцева болон бусад хэлэнэд.

Ноохо эхилэн болбосоруулгын фабрикаhаа томилогдоhон нүхэр Т. П. Дерес университедэйнгээ хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэнэ, hуралсалайнь талые республиканска больницын врач нүхэр Э. А. Свешникова хүтэлбэрилнэ.

В. ШАНЮШКИНА,
республиканска санитарно-гэгээрэлэй байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

ГВАРДИИН ГЕНЕРАЛ

ЭЛДЭБ ЛЭ ХУБИ ЗАЯАН хүнүүдтэ тудадаг даа. Тэдэнэй зариманиинь үе сагайнгаа гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдтэй нягтаар холбогдожо, хэтэ мүнхэдөө мартагдашагүй хуудаhан боложо арадай түүхын дансада ородог шуу. Түрүүшын үедэ тэрээн тухай яаралтай түргөөр, ёhoop үзүүрлэгдээшьегүй карандашаар фронтовой дэбтэрэй альганай шэнээн таhархай дээрэ бэшэгдэhэн байжа магад. Теэд энэнь hүүлэй hүүлдэ шухала бэшэ ха юм...

...Сталинград. 1942 оной август hара. Тэсэшэгүй бүгшэм халуун үе. Хахадсаа шахуу хүреэлэгдээд байhан городой хаяа шэглэжэ, Сибирьhээ хүрэжэ ерэhэн дивизи ябуул тулалдаанай гал руу оробо. Тэрэ дивизиин сэрэгшэд бүри hаяхана амгалан дайдада ажалаа хэжэ ябаhан колхознигууд, заводой хүдэлмэришэд, гүн тайгын ангуушад бэлэй. Тэдэнэр гитлеровецүүдэй танкын гэнжэнүүдэй хүндэ ханхинаа, бомбонуудай hиинaлдан, эшхэрэлдэн, тэнгэриhээ унахые, аймшагтайгаар тэhэрэн газар дорьбоохыень шагнаа, хараагүй зон ябаа бшуу. Гэбэшье дайнай халуун шулуу долёожо үшөө үрдеэгүй сэрэгшэд алхамшье гэдэргээ сухаряагүй.

Нилээд сагай үнгэрhэн хойно, дайнай замаар hайса дабшаhан тэдэ сэрэгшэдhээ:

—Зай, тэрэ түрүүшынтнай тулалдаан хэр аймшагтай байгаа hэм?—гэжэ асуухада:

— Яhала даа,— гэжэ харюусаа. Нэгэ хэды абяагүй байд гээд: — Командирнууднай hайнууд байшоо бшуу, нютагаймнай зон...—гэжэ урда хэлэгшэтээ холбоогүй мэтээр нэмэбэд.

Сибириин уужамhаа ерэhэн дивизиие полковник Леонтий Николаевич Гуртьев хүтэлжэ, маршhаань байлдаанай талмай руу сэхэ оруулhан байгаа. Тэрэ өөрөө революциин урда тээ прапорщик ябаhан, удаань, граждан дайнай жэлнүүдтэ Улаан Армиин зэргэдэ шэлжэжэ, тэрэнэй мэдээжэ командирнуудай нэгэниинь болоhон намтартай бэлэй. Һүүлэй үедэ Омскын сэрэгэй училищиин начальнигаар томилогдожо, залуу сэрэгшэдые хүмүүжүүлжэ эхилhэн юм. Тэдэнэртээел дайнай хяhа руу иигэжэ ороhониинь гайхалгүй hэн. Сэрэгэй эрдэм мэргэжэл гүйсэд мэдэхэ, тэрэшэлэн үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэжэ байhандаа хойшолшогүй этигэнги полковник Гуртьев түрүүшынгээ тулалдаанда шалгаржа шадаа бшуу.

Уданшьегүй тэрэнэй дивизи Сталинградай «Баррикады» гэжэ заводой цехүүд соо хоробс. Эгээл энэ завод дээгүүр дайсад добтолгынгоо гол хүсэнүүдые шэглүүлhэн байгаа. Тэрэ халуун үдэрнүүд, Сибирьhээ хүрэжэ ерэhэн сэрэгшэд, тэдэнэй командир тухай уран зохёолшо Василий Гроссманой тиихэдэ бэшэhэн очерк олоной анхарал хандуулжа, бүхы дэлхэйн газетэ бүхэн дээрэ шахуу толилогдоо hэн. Тэрэнь харшан харсага мэтээр хэдэн арбаад дахин агаарhаа, газарhаа добтолhон фашистнуудай харата ааша, тэдэниень хурга хухадгүй гэдэргэнь сухарюулаад лэ байдаг Сибириин эрэлхэг хүбүүд тухай сэдьхэлээ хүдэлгэн байжа бэшэhэн домоглол бэлэй.

«Полковник Гуртьев саг үргэлжэ сэрэгшэдээрээ хамта байдаг юм. Тэрэнэй штабай оршоhон землянка заводой ара талада, анхандаа шорой шохой хаядаг байhан Волгын эрьедэ, хараасгайн уургай шэнгеэр няалданхай hэн. Тэрэнь командирнууд Людников болон Родимцев гэгшэдэй хамгаалжа байhан «аралханууд» шэнги, гэдэргээ сухариха hүүлшын арга боломжо бэлэй. Гэбэшье Сибириин сэрэгшэд энэ ээлhэн газараа орхижо ошохо ямаршье зорилгогүй. Нэгэтэ үхэр буугай hомон нүхэн-гэрэйнь хажууда тэhэржэ, тэрэниень шорой шохойгоор булажархёо юм. Гуртьев арай шамай гэжэ нүхэн соохоо hугаржа гарахадаа «Полковнигоо абарагты!»— гэhэн хашхараа соносоо. Тэрэнэй ординарец Колосов хоолойсоо элhэ шоройдо булагдашанхай юумэн оог табижа байгаа бшуу. Энэньшье гайхалгүй hэн. Юуб гэхэдэ, сэрэгшэд болон офицернүүд зоригтой, шиидэмгэй, холын хараа бодолтой, олон үгэгүй, үнгэржэ ерэхэдээ, хуурай зантай гэжэ hанахаар комдиbтаа үнэн зүрхэнhөө дуратай байгаа бшуу. Һанаандань таараагүй ушарай болобол, үгышье hаа, ямар нэгэн сэрэгшын гэм зэмэ хэбэл: «Эшхэеэ яанаш!»—гэжэл хэлэдэг бэлэй. Энэнь тэрэнэй хэлэн дээрэ эрьелдэдэг эгээл шанга хараалынь бэлэй. Тиимэhээ барандаа энэл үгэнүүдыень соносохоhоо түбэгшөөдэг юм hэн.

Ходошье Гуртьев тиимэ хуурай, бэеэ баринги зан гаргажа ябадаггүй hааб даа. Нэгэтэ 1943 оной зун Орёл хото тээшэ тэдэнэй добтолжо ябахада, иимэ ушар болоо hэн. Шэб балай харанхы hүни байгаа. Хон-жэн колоннонууд тээhээ эхэнэр хүнэй нариихан хоолой Лермонтовэй суута «Мцыри» гэжэ поэмэhээ танил мүрнүүдые уншахань дуулдаа ха. «...Иимэ хоёр ами наhые, эрэлхэг габьяа, хүлгөөн соогуур үнгэрhэн гансашье хуби заяантай hэлгэхэл hэм...» Нюргаар набтархан санитарка басаганай уншажа дүүргэхэдэ, ямаршьеб зүрхөө хүдэлэнги хоолойгоор: «Басагамни, наашаа болол даа, таалуул»,—гэжэ Гуртьев хэлээ. Юуб гэхэдэ, генерал Гуртьев санитарка басаганай хажууда, харгын далан дээгүүр ябажа ябаhан байгаа бшуу. Басагые таалаhанайнгаа удаа, алхасаа түргэдхэн, саашаа эршэмтэйгээр дабшаа hэн. Харин шүлэг уншаhан басаган уярhандаа уйлаа бэлэй.

Үглөөгүүрынь дивизи тулалдаанда орожо, добтолжо ябаhан дайсадые гэдэргэнь сухарюулаа. Хойто hүнинь үнэhэн тоборог болотороо дүрэшэhэн тосхондо генерал Гуртьевтай уулзаа hэм. Бүтэн үлэhэн гансахан гэр соонь түбхинэнхэй, хадань ара нюргаараа няалданхай тэрэ hуугаа. Нюдэдыньшье анилданхай. Тиихэдэнь эсэhэн генерал hуугаад унтажа байна гэжэ hанаадхёо бшууб. Зүгөөр тэрэ хирэ хирэ болоод лэ телефонистда хандан:

— Чамовай автоматчигууд яалдажа байнаб?

—Будняцкиин батальон хаанаб? Удааржа бү байг, ара талаhаань ороод, бронетранспортёрнуудыень hүнөөг,—гэхэ мэтээр захиралта үгэнэ. Иигэжэ Гуртьев hүниин тулалдаае ударидажа байгаа ха юм. Тэрэниие нь мэдэhэн сэрэгшэдынь улам урматайгаар дайсадаа усадхажа ябаhан юм. Ганса энэшье удаа бэшэ, дивизиин сэрэгшэд генералайнгаа тэдээн тухай hанаа зободогые, унтаха үргэhэгүй тулалдаае ударидажа байдагые хододоо мэдэржэ, тэрээнтэй зүрхэнэйнгөө сохисонуудаар холбоотой шэнги дабшагша бэлэй.

Нэгэтэ тэрэнэй дивизиин тагнуулшад дайсадай ара тыл руу нэбтэрэн, тон шухала мэдээнүүдые булимтараа. Тэрээн соонь шэнэ танкова дивизиин добтолгодо орохоо байhан тухай захиралта бии hэн. Өөhэдынгөө добтолжо ябаhан сэрэгшэдэй хүрэжэ ерэхые хүлеэнгүй, дайсадай бэхижүүлгэнүүдые дабан гараад, тэрэ шухала мэдээгээ дамжуулжа шадаа. Гэбэшье тэдэнэр шархатаhан байгаа.

— Юундэ итэрээ яараабта? Өөhэдынгөө сэрэгшэдэй хүрэжэ ерэхые хүлеэгээ hаатнай юуншье болохогүй байгаа бшуу,—гэхэдэмни, тэдэ гайхангяар нам руу хаража:

— Генералдаа элидхэхээ яараа бшуубди,—гэжэ ойлгуулаа hэн.

Июлиин 12-hoo августын 5 хүрэтэр замхашагүй, үхэлтэ тулалдаа хэhээр Гуртьевай дивизи Орёл городто дүтэлжэ ябаба. 1943 оной августын 3-да, үдэрэй тэн багаар, Гуртьев армиие командалагша генерал Горбатовтай хамта тарянай газар дээрэ элеэр тобойн харагдажа байhан дивизиин наблюдательна пункт ошоо hэн. Тэдэнэй урда гал дүлэндэ абтаhан Орёл хото, эршэмтэйгээр добтолжо ябаhан манай сэрэгшэд эли харагдажа байба. Теэд дайсадшье тэдэниие обёоржо үрдеэ бшуу. Немецүүд тэрэ добуун тээшэнь миномёдоор буудажа эхилбэ. Гэнтэ Гуртьев окопой халха руу тонгод гэшэбэ, тиихэдэнь Горбатов хам шүүрэжэ абажа үрдибэ. Леонтий Николаевичай hүүлшын минутануудай тухай Константин Федин нэгэ очерк соогоо иигэжэ бэшээ hэн: «Һомоной хоёр түгдэрхэй Гуртьевай ара нюрга болон толгойень тудаа. Горбатов Гуртьевай толгойе сээжэдээ хашаба. Улаан шуhан болоhон толгойтоо гунхуулан Гуртьев иигэжэ хэлээ hэн:

— Би... би... үхэбэл... гээшэ хаб...

Тиигээд лэ амяа табяа бэлэй.

Би үхэбэл гээшэ хаб гэжэ тэрэ дэмы хэлээгүй. Юуб гэхэдэ, иимэ зондо үхэлшье ондоогоор ерэдэг шуу. Тэрэ ажаhуунаб гэжэ hанан hанан алдалаа ха юм...»

Дивизинь дайнай харгыгаар урагшаа дабшажал ябаа бэлэй. Командирнуудыньшье нэгэтэ бэшэ hэлгээ hааб даа. Зүгөөр энэ дивизиие барандаа «гуртьевай дивизи» гэжэ нэрлэдэг болоо.

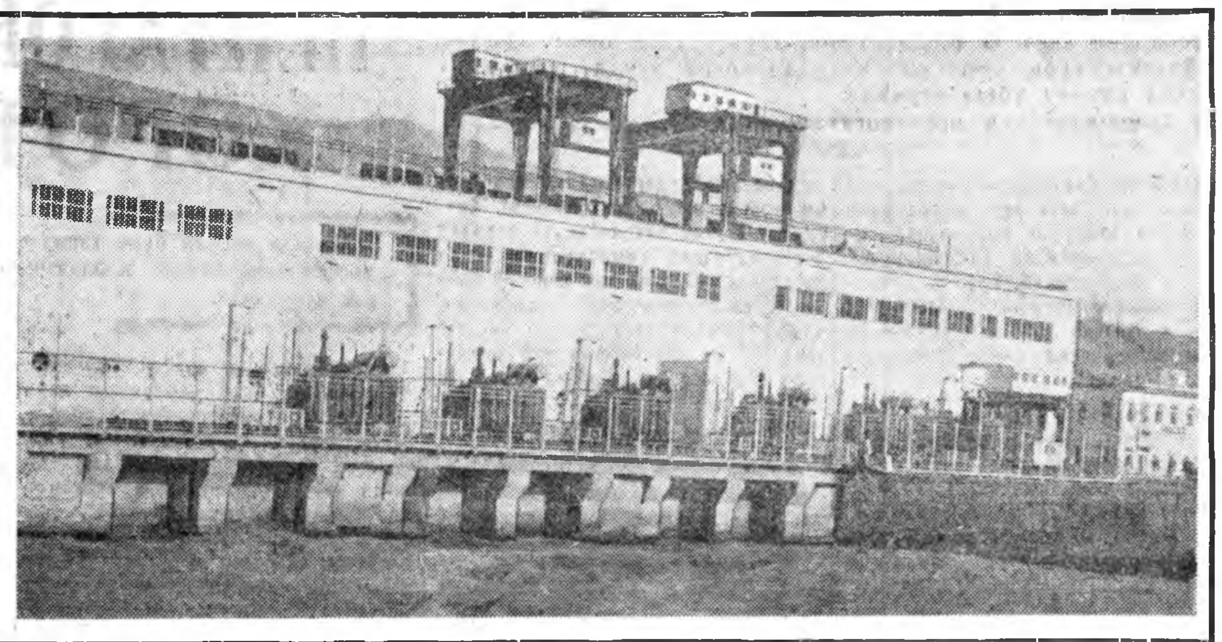
1944 оной шэрүүн хүйтэн үбэл. Саhата Белоруссиин дайдада дивизи гвардиин туг хүртөө hэн. Дивизиин түрүүшын командирай улаан шуhан болоhон фуражка гартаа барихан армиие командалагша сэрэгшэдэй урда гаража;

— Сибириинхид, гуртьевецууд, гвардеецүүд!—гэжэ үгэеэ эхилээ бэлэй.

...Тэрэ гэhээр олон жэл үнгэрөө. Орёл хотодо гвардейскэ дивизиие эмхидхэhэн Советскэ Союзай Герой генерал Леонтий Гуртьевай бронзо хүшөө үнинэй табяатай байдаг. Тэрэ дайшалхы гимнастеркодоо гвардиин тэмдэг-значок зүүжэ үрдингүй унаа hэн. Гвардеецүүд-гуртьевецуудшье армиhаа үни табигданхай. Үндэр наhатайшуулынь тэдхэмжэдэ гаранхай. Ехэнхинь врачнууд, инженернүүд, багшанар болонхой. Совет оронойнгоо хизаар бүхэндэ ажаллажа байдаг. Тиигэбэшье өөhэд хоорондоо холбоо барисаагаа таhалаагүй.

Гварди өөhэдынгөө геройнуудые мартадаггүй бшуу. Арад зомнайшье гвардеецүүдэй алдар нэрые суурхуулна.

Михаил АМЕТИСТОВ.
(АПН).

ВАХШ мүрэн дээрэ баригдаhан Дунда Азидахи эгээн томо Головной гэжэ ГЭС ашаглалгада оруулагдаад, гүрэнэй комиссяар тушаагдан абтаа. Түрүүшын машинынгаа ашаглалгада ороhонhоо хойшо, 3 жэл үлүүтэй саг соо, энэ станци 1,4 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэ хямда сэнтэйгээр үйлэдбэрилөө. Мүнөө энда 6 турбоагрегат хүдэлдэг болонхой. Эдэнэй гаргаhан элшэ хүсэн Таджигай республикын урда зүгэй, Узебкистанай Сурхан-Дарьягай областиин эрилтэ хэрэглэмжые хангана.

Головной ГЭС-эй, мүн 93 миллион кубометр уhа багтаадаг тогтоомол далайн ашаглалгада ороhонhоо хойшо уhаар хангалгашье нилээд hайжараа. Тус станциин хоёр агрегат нарин хөөбэртэ хлопок үйлэдбэрилгын талаар орон доторхи гол бааза болоhон Вахшын суута губи талые уhалха хэрэгтэ зорюулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Головной ГЭС-эй юрэнхы түхэл шэнжэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ ШЭНЭ УУЛЗАЛГАНУУД

АПН-эй корреспондент, уран зохёолшо
Юрий НАГИБИНАЙДА

1940 ОНОЙ ХАБАРАЙ НЭГЭ ҮГЛӨӨГҮҮР нэгэ залуу хүбүүнэй газетэ худалдадаг бүхы киоскнуудаар ябажа, «Огонёк» журналай гансал номерые худалдан абажа байхыень москвагаархин хаража hонирхоhон байха. Тус номерто тэрэ залуу хүбүүнэй түрүүшын статья хэблэгдэhэн байгаа.

Юрий Нагибин тухай хөөрөөгөө журналистнууд дандаа энэ ушарhаа эхилдэг зантай юм. Харин өөрөө тэрэ бүри үнихэн болоhон үйлэ хэрэгые дурдан хөөрэбэ.

...1928 он. Дирижабль урлан бүтээдэг, хойто зүгые шэнжэлдэг эрэлхэг зоригто итальянец Умберто Нобиле гэгшын экспедици Арктикын захагүй мүльhэн соо hураггүй үгы болошобо. Элдэб оронуудай самолёдууд тэрэниие бэдэрнэ. Амундсенэй, Мальгренэй, лётчик Чухновскиин нэрэнүүдые дурдаhандаал адли, хэдэн миллион хүнүүд Умберто Нобилегэй нэрые дурдан нэрлэнэ.

Хойто Газар, Шпицбергендэхи Кингс-Бей бухта гэhэн нэрэнүүд хүн бүхэнэй анхарал татана... Бүхы дэлхэйн янза бүриин хэлэн дээрэ Арктикын мүльhэнэй дунда үгы болоhон экспедици тухай онсо яаралтай радио-дамжуулганууды хэнэ, томо үзэгүүдээр барлаhан статьянуудые газетэнүүд гаргана. Умберто Нобилегэй экспедициие бэдэрэлгэ өйрохон зуурашье замханагүй... Совет «Красин» ледоколой гайхамшагта зам гарган, Арктикын үбсүүе хаха эсхэн ошоhон тухай шэнэ мэдээн бүхы дэлхэй дээрэ соносхобо. Эгээл энэ «Красин» ледокол Нобиле болон Хойто мүльhэн далай ошоhон тэрэнэй нүхэдэй ами наhые абараа hэн. Тэрэмнай хэдэн олон—эдир залуушье, үбгэн наhатайшье хүнүүдэй зүрхые түшэгэнүүлhэн гайхамшагта саг бэлэй.

Эгээл иимээр тэрэ жэл Москвагай hургуулиин нэгэдэхи классай шаби Юрий Нагибинай ажабайдалда хадуугдаа бэлэй.

Мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоhон уран зохёолшо Юрий Нагибин бага наhандань гүлмэр хонгор зүрхыень хүдэлгэhэн үйлэ хэрэгүүдые зохёол соогоо hэргээн зураглаба. Эгээл тэрэ Умберто Нобилегэй эрэлхэг зоригтой экспедици тухай уран зохёолшо «Ами наhымнай абарыт» гэhэн киносценари бэшэжэ hаяхан дүүргэбэ. Киносценари дотор тэрэ экспедициинхидэй ушаралта ябадал, зоболго, совет морягуудай тэдэниие абаралга харуулагдана.

— Энэмнай «уласхоорондын фильм» болохо юм. Тус фильмые табихын тулада совет киношод Италиин болон ФРГ-гэй кинематографистнуудтай хамта хүдэлмэрилжэ байна. Энэ фильмые табиха режиссёр Михаил Калатозов фильмдэ наадаха актёрнуудые Итали, США, Скандинавиин оронуудhаа уринхай,— гэжэ Юрий Нагибин хөөрэнэ.

Уран зохёолшо энэ фильмынгээ сценари дээрэ хүдэлмэрилхэ үедөө Москва, Ленинград хотонуудаар ябажа, Итали, Норвеги, Швеци ошожо, олон шэнэ материалнуудые суглуулhан, хэдэн арбаад, зуугаад хүнүүдтэй уулзаhан байна. Тэдэ ехэ материалнуудаараа Юрий Нагибин шэнэ рассказуудай цикл бэшэhэн байна.

Урданьшье ходо тиимэ юм hэн. Нагибин орон соогуураа гү, али хилын саагуур ябахадаа, элдэб олон хүнүүдтэй уулзажа, мэдэжэ абаhан зүйлөө, ёhо заншалыень, зан абариень ниитэлэн бүридхэжэ, нарин шэнжэтэй поэтическэ рассказуудые бэшэдэг бэлэй.

Һаяхан дүүргэгдэhэн «Нэгэ экспедициин мүрөөр» гэhэн циклын рассказуудай геройнууд—Нобилегэй экспедицидэ хабаатай мэдээжэ бэшэ үнэтэ материалнуудые суглуулхадань уран зохёолшодо туhалhан хүнүүд.

...Густав—Р. Амундсенэй аша. Мүнөө пенсионер. Осло хотодо дүтэхэнэ байдаг Амундсенэй нэрэмжэтэ музейе даагша.

...Стокгольмдо отставкада гараhан майор, мэдээжэ лётчик Кристельтэй уулзалга. Душөөд жэлэй саада тээ энэ хүнэй нэрэ Чухновский болон Линдбергын нэрэнүүдтэй хамта газетэнүүдэй хуудаhанууд дээгүүр яhала бэшэгдэhэн юм. Эдэ алдарта пилодууд мэтэ майор Кристель Нобилегэй экспедициие бэдэрхэ, абарха хэрэгтэ хабаадалсаhан байна.

Италида Нобилегэй экспедициин радист ябаhан Бьяджи ехэ hонин зүйлнүүдые уран зохёолшодо хөөрэжэ үгөө. Ленинград болон Москва хотодошье мартагдашагүй уулзалганууд болоо. Юрий Нагибин «Красин» ледоколой алдарта капитан Пономарев, бортмеханик Шелагин гэгшэдтэй хөөрэлдөө.

Шэнэ циклын «Болзоргүй харуул» гэhэн рассказ hая «Огонёк» журналда тунхаглагдаа hэн. Һаяар бэшэ бэшэшье шэнэ рассказуудыень уншаха байхабди.

— Кинодо ехээр хүдэлмэрилнэб,—гэжэ уран зохёолшо саашань хөөрэнэ.

«Түрүүлэгшэ» гэжэ фильм табиhан режиссёр Алексей Салтыков «Гэргэдэй хан түрэ» гэhэн Юрий Нагибинай сценаряар кино табиха юм. Энэ кино дотор Курск шадарай хүн зоной немецүүдэй эзэмдэлгэ доро зобоhон тулиhаниинь, дайсанай бута сохигдон, түрэл газар дайдын сүлөөлэгдэhэниинь, дайнай hүүлэй жэлнүүд харуулагдаха. өөрын онсо абари зантай, эрид шанга, зориг түгэлдэр эхэнэрэй хүшэр хүндэ хуби заяан дэлбэлэгдэхэ. Энэ эхэнэрэй абари зан, үйлэ хэрэг, хуби заяан «Түрүүлэгшэ» гэжэ киногой гол нюур Василий Трубниковта дүтэрхы.

Режиссёр Александр Митта Юрий Нагибинай «Дайнhаа холо» гэhэн киноповестёор табигдаха фильм дээрэ бүри hаяханаар хүдэлмэрилжэ эхилхэнь. Энэ фильм дотор холын городто крановщицаар хүдэлмэрилжэ байдаг 17 наhатай эдир залуухан басаганай ажабайдал тухай, тэрэнэй фронтдо шархатаад ерэhэн 19 наhатай корреспондент хүбүүнтэй уулзаhан, тэдэ хоёрой дурлалсаhан ябадал харуулагдаха.

Эсэстээ бүри hаяар Юрий Нагибинай рассказаар зохёогдоhон «Намналга» гэhэн фильм экран дээрэ харуулагдажа эхилхэнь. Энэ фильмын гол нюур—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай инвалид, «Алдар» орденто ойн харуулшан Анатолий Иванович Макаров. Тэрэ айхабтар hонирхолтой хуби заяатай хүн байха юм. Тэрэнэй ролиие артист Николай Еременко гүйсэдхэнэ.

— Һаяын хоёр жэлдэ кинодо хэхэ хүдэлмэреэ хизаарлаха hанаатайб,—гэжэ манай ороной олон студинуудта табигдаhан арбан табан фильмын сценари бэшэhэн уран зохёолшо хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Тиин Юрий Нагибин «Холын хилэ дээрэ» гэжэ шэнэ ехэхэн рассказ дээрэ хүдэлмэрилжэ байhан тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ. Хүнэй зан абариие энэ рассказ дотор харуулхадаа, Нагибин байгаалиие зураглана, агнууриие харуулна, хүнүүдэй уулзалга тухай бэшэнэ.

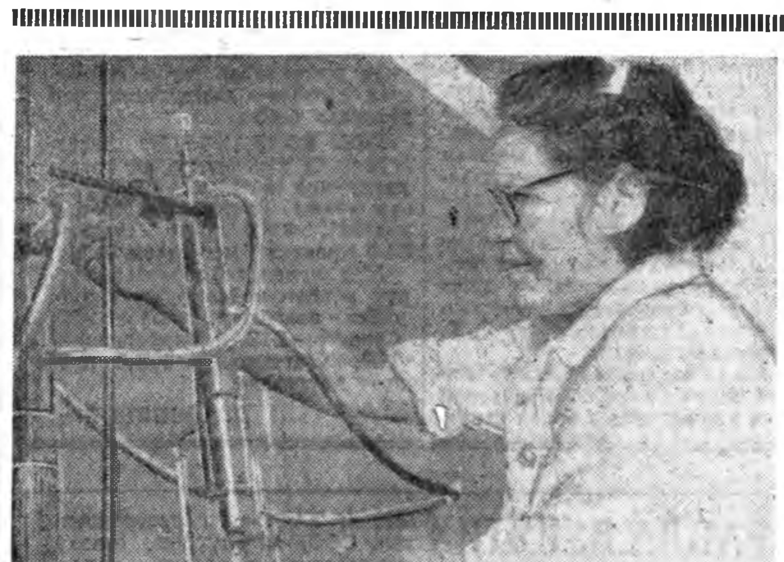
Энэ шэнэ рассказаа, «Нэгэ экспедициин мүрөөр» гэhэн рассказуудай цикл, «Гэргэдэй хан түрэ», «Ами наhымнай абарыт», «Дайнhаа холо» гэжэ повестьнуудаа энэ жэлдэ хэблүүлхэ юм.

«Московский рабочий» гэжэ номой хэблэл Юрий Нагибинай шэнэ ном hаяар гаргахань. Тэрэ номынь «Улаан толгойтой ногоон шубуун» гэжэ нэрэтэй юм. Тэндэ хэдэн рассказууд, «Тунгалаг сөөрэм» гэжэ повесть оронхой...

...Уран зохёолшын хүдэлмэриин стол. Энэ столhоо олон харгы болон субасанууд хэдэн олон мянгаад модо газарта—Рязань, Арктикын сэгээн мүльhэн дайда, Италиин хүдөөгэй тосхон хүрэтэр hунан ошоно.

Энэ харгы замууд элдэб газарта, элдэб саг үедэ, бэе бэедээ адли бэшэ хүнүүдэй абари занда, хуби заяанда абаашана. Эдэ бүгэдэмнай шэнэ шэнэ уулзалганууд гэжэ нэрэтэй.

Надежда ЖЕЛЕЗНОВА.

Хониной ноохо угаахада хэдышье хэрэггүй муухай юумэ, хэрэгтэйшье юумэ угаадаhан соонь гарадаг. Угаадаhа сэбэрлэхын тула Улаан-Үдын ноохо угааха фабрикада тусхай түхеэрэлгэнүүд бии. Ноохон тоhотой байдаг гэжэ мэдээжэ. Ноохоной угаадаhатай хамта тоhон гарадаг. Тэрэниие машинаар бүлэжэ илган абадаг цех мүнөө жэлдэ энэ фабрикада ашаглалгада оронхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус цехэй лаборантка, коммунис ажалай ударник Тамара Владимировна Верцинская угаадаhанай үлэгдэл шалгажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Сентябриин 10-да Улаан-Үдын амаралтын паркын павильон соо республикын үрэ, жэмэс ургуулагшадай амжалтануудые харуулhан выставкэ нээгдэбэ.

Энэ выставкэдэ Хяагтын «Родина», Мухар-Шэбэрэй «Загаанай» колхозууд, Загарайн «Эрхирэгэй», Сэлэнгын Химнын совхозууд, Улаан-Үдын ТЭЦ, Галуута Нуурай 2-дохи дунда hургуули, ЛВРЗ-гэй И. В. Мичуринай нэрэмжэтэ 1-дэхи хамтын саад, Буряадай 1-дэхи интернат hургуули, Улаан-Үдын «Ранет» гэжэ хамтын саад, мүн эндэхи үрэ, жэмэстэ станци болон бусад хабаадалсана.

Олоной үзэмжэдэ табигдаhан олон зүйлэй үрэ, жэмэс хаража ябахада, шэмэрүүн уларилтай манай нютагаар ургаhан гэжэ үнэншэмөөр бэшэ томонууд, элдэб сортын яблоконууд, грушанууд болон жэмэсүүд үзэгдэнэ.

71 наhатай пенсионер Алексей Парамонович Старков өөрынгөө саадта ургуулhан алим жэмэсэй дээжые мүн лэ эндэ табинхай. Энэ үбгэжөөлнай 1952 онhоо эхилжэ өөрынгөө саадай 3 соото газар дээрэ 28 сортын яблока болон ранедүүдые, мүн 2 сортын сливэ гэхэ мэтые ургуулжа байдаг. 1958 ондо тэрэнэй үүсхэлээр Үдэ голой урда бэедэ улаанүдынхидэй хамтын саад эмхидхэгдэhэн юм.

Зурагууд дээрэ: 1) выставкын павильон соо. 2) город соогоо суутай садовод-пенсионер Алексей Парамонович Старков саадайнгаа ургаса үзэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАЯН ДАЙДЫН ХЭШЭГ

Жэмэс, hархяаг, хушын hамар түүхэ ажал энэ үедэ түлэг ябажа байна.

Баунтын коопзверопромхозой хүдэлмэришэд жэмэс түүлгые илангаяа эмхитэйгээр эхилжэ, 290 центнер иэрhэ, алирhа суглуулжа түсэбөө 161 процент дүүргэбэ. Хойто-Байгалай, Баргажанай, Кабанскын болон Түнхэнэй аймагуудта жэмэс ехээр суглуулагдана.

— Жэмэс болон hархяаг-мөөгэ болбосоруулха түхеэрэлгэтэй цехүүд Түнхэнэй, Яруунын аймагуудта энэ жэл байгуулагдаhан юм. Тэдэ цехүүд туд бүридөө 50—60 тонно жэмэс болон hархяаг-мөөгэ болбосоруулха аргатай. Түнхэндэ мүнөө нэрhэ, үхэр нюдэ гэхэ зэргын жэмэсээр найман тонно варени үйлэдбэрилөөд байна. Мүн Яруунын Романовкадахи ажахын дэргэдэ байгуулагдаhан цех баhал нилээд ехэ варени шананхай. Баунтын, Витимэй ажахынуудай бэлэдхэhэн олон түрэлэй жэмэс тэндэ болбосоруулагдаха юм, — гэжэ коопзверопромхозой трестын директорэй орлогшо нүхэр Г. Е. Курбетьев хөөрэнэ.

Алтан намарай хэшэг— амтата жэмэс, hархяаг хүн зоной эдеэ хоолой дээжэ болон столово, ресторануудташье, гэр бүлэдэшье элбэг байдаг болохонь.

hАМАР ТҮҮЛГЭ. Республикымнай хангай тайга газарнууд hамарта хуша модоор элбэг. Эндэ hамар түүлгэ сентябриин нэгэнhээ эхилэнхэй.

Ан олзоборилгын ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд, мүн ээлжээтэ амаралтадаа гараhан хото, хүдөөгэй олон мянган ажалшад хүбшэ тайгын тунгалаг hайхан агаарта гаража, hамар сохижо байна.

Түнхэнэй аймагай Титой, Зүүн-Мүрэндэхи баазанууд, мүн Кабанскын коопзверопромхоз hамар сохилгые илангаяа эмхитэйгээр ябуулна.

Энэ жэл hамарай ургаса урда жэлэйхиhээ hайн. hамаршад түсэбтэ даалгабаряа лаб дүүргэхэ байха.

МЁД БЭЛЭДХЭЛГЭ. Аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй кооперациинхид зүгын мёд 676 центнер абажа (сентябриин 10-най мэдээн), жэлэйнгээ түсэбые 84.5 процент бэелүүлhэн байна.

Мёд худалдан абалгаар түрүү ябаhан райсоюзуудые дурдабал, зэдынхид түсэбөө 230, Сэлэнгэ—213, Тарбагатай—109, Хяагтынхид—108,6 процент дүүргэhэн.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Намарай паар бэлэдхэлдэ зорюулагдаhан түрүү бэшэг; Бэшүүрэй «Дружба» колхозhоо А. Истоминой фоторепортаж; Хүндэлэлэй самбар; «Түсэб дүүрээ — таряа тушаалга үргэлжэлhөөр» гэhэн Кабанскынхидай мэдээсэл; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: Үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай үүргэ тухай А. Трофимовай статья; ТАСС-ай корреспондентын СССР-эй элүүрые сахиха министерствын главна педиатор И. Нисевич гэгшэтэй хөөрэлдөөн. В. Секеринэй «Байгаалиин баялигые ашагтайгаар хэрэглэхэ» гэhэн рубрика доро «Ой тайга—маниие уряална» гэhэн корреспонденци; редакциин почтоhоо.

Гурбадахи хуудаhанда: «Совет засагай 50 жэл» гэhэн рубрика доро Р. Братеньковой «Мартагдашагүй үдэрнүүд» гэhэн корреспонденци;

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Эрдэм ухаанай шэнэ туйлалтанууд тухай элдэб hонин.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО — ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНhӨӨ — ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Замбуулин бүгэдэндэ алба хэхэ ёhотой

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 14. ТАСС-ай корреспондент Л. Шокин нигэжэ дамжуулба:

Замбуулинай хизаар дайдые амгалан хэрэгтэ ашаглаха ООН-ой комитедэй юридическэ нэмэлтэ комитет заседаниинуудаа hэргээгээ. Июлиин 12-hoo августын 4 хүрэтэр тус комитедэй Женевэдэ хүдэлмэрилжэ эхилhэн үе соо замбуулинай хизаар дайдые, hарые, огторгойн бусад бэе бодосуудые шэнжэлхэ, ашаглаха талаар гүрэнүүдэй эрхилхэ ажал ябуулгын гол ёhонууд тухай Советскэ Союзай дурадхаhан договорой проект, тэрэшэлэн hарые, огторгойн бусад бэе бодосуудые шэнжэлгын хэрэг гуримшуулха асуудалаар Холбоото Штадуулай дурадхаhан договорой проект шэнжэлэгдээ. Мүн нэмэлтэ комитедэй гэшүүдэй энэ асуудалаар оруулhан ондоошье дурадхалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Хэдэ хэдэн статьянуудаар үгэеэ ойлголсогдоhон байна.

Советскэ Союзай, США-гай делегацинуудай дурадхаhан, hүүлдэнь зарим тэды хубилгагдаhан документнүүдые нэмэлтэ комитет мүнөө хаража үргэлжэлhөөр.

Патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, сентябриин 14. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд 1965 оной июльhээ 1966 оной июль хүрэтэрхи үе соо Центральна Вьетнамай райондо дайсанай 126 мянган солдат ба офицерые (тэрэ тоодо 50 мянган американска, 10 мянган Урда Корейн сэрэгэй албатадые хүлhөөнь буулгаа. ВИА агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, энэ үе соо 24 батальон (тэдэнэй 8-ниинь американска), бронетанкова сэрэгүүдэй 3 колонно, 163 рото бута сохигдоо. Эндэ болоhон байлдаануудай үедэ Вьетнамай патриодууд дайсанай олон самолёт буудажа унагааhан, 1400 автомашина ба хуягта транспортернуудые hамна сохиhон байна. Тэрээнhээ гадна, хамта дээрээ 25 миллион литр хэмжээтэй түлишэ хадагалдаг газарнууд шатаагдаа, нилээд олон зэбсэг буляан абтаа.

Хорото муухай түсэбүүд

ВАШИНГТОН, сентябриин 14. (ТАСС). США Вьетнамдахи сэрэгүүдэйнгээ тоое улам олошоруулжа үргэлжэлhөөр. Үсэгэлдэр Вунгтауда, Сайгонhоо зүүн-урдуур 45 милиин газарта, бронетанкова 34-дэхи полкын 2-дохи батальон ерээ. Хэдэн хоног урда тээнь, мүн тэндэ 11-дэхи бронетанкова полк ерэhэн байгаа гэжэ американска командованиин түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ харахада, Урда Вьетнамдахи американска сэрэгүүдэй командовани Зүүн-Урда Азидахи ээрхэг түримхэй ябуулгаяа улам үргэдхэхөөр бэлдэжэ байна. «Вашингтон постын» корреспондент Мардер гэгшын Сайгонhоо мүнөөдэр мэдээсэhэнэй ёhоор, Урда Вьетнамдахи ябуулгань «США-да ноябрь соо болохо конгрессэй hунгалтын hүүлээр Вьетнамдахи американска сэрэгэй ябуулгын улам үргэдхэгдэхэ» бэлэдхэлэй хэгдэжэ байhые гэршэлнэ. Урда Вьетнамда сэрэгэй ба барилгын соединенинүүдэй улам олон болгогдожо байhан тухай, мүн эндэхи американска сэрэгүүдые ойрын сагта 50—100 процентээр нэмээхэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байhан тухай тэрэ корреспондент бэшэнэ.

Баруунай партиин гэшүүд хаагдаба

ДЕЛИ, сентябриин 14. (ТАСС). «Джан Сангх» гэжэ партиин 1200 шахуу гэшүүд Индиин элдэб районуудта хоёр хоногой турша соо баригдажа хаагдаа гэжэ Пресс Траст Оф Индиа агентство мэдээсэбэ. Энэ хархис шажанай бүлгэмтэ партиин 600 гэшүүд гансахан Раджастхан штадта хаагдаhан байна.

«Джан Сангх» правительствын экономическа политикые буруушааhан 3 үдэрэй кампани бүхы орон соо ябуулжа байна.

Вьетнамда американска шэнэ танкнууд асарагдаба

ПАРИЖ, сентябриин 14. (ТАСС). Американска танкова шэнэ сэрэгүүд Вьетнамда ерээ гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонhоо мэдээсэбэ. Энэнь — үсэгэлдэр Вунгтауда буулгагдаhан 34-дэхи танкова полкын 2-дохи батальон болоно. Тэрэ батальон 90 миллиметрэй пушкатай 50 тоннын шэнэ танкнуудаар зэбсэглэгдэнхэй.

„Джемини-11“ гэдэгэй ниидэлгэ тушаа

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 14. (ТАСС). «Джемини-11» гэжэ американска замбуулинай онгосо одо мүшэдэй зурагые буулгаха ээлжээтэ даабаряа дүүргэжэ захалhан байна. Космонавт Ричард Гордон энэ зорилгоор онгосынгоо кабинын үүдэ нээжэ hуури дээрэhээ бодоод, замбуулинай дайда руу бүhэдөө хүрэтэр бултайгаа.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 14. (ТАСС). Американска космонавт Ричард Гордон «Джемини-11» гэжэ онгосынгоо кабина худар болзорhоо урид тэхэрин ороо. Онгосын газаа 115 минута ябаха түсэбтэй байhан аад, оройдоо 35 минута соо байгаа.

США-да буhалгаанууд болоно

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 14. (ТАСС). Холбоото Штадуудай олохон городуудта негрнүүдэй буhалгаан боложо байна. Гренада хотодо (Миссисипи штат) гэнжэ ба шидамуудые бариhан хархисууд сагаан ба негр хүнүүдэй сугтаа hурадаг hургуулиhаа, негр үхибүүдэй гаража ябахадань сохижо захалаа. Информационно агентствануудай мэдээсэhэнэй ёhоор, 32 хүн шархатаhан, 12 наhатай нэгэ негр хүбүүнэй хүлыень хуха татаhан байна. Дүтэ шадар байhан полициин сагдаанар тэдэ үхибүүдтэ ямаршье туhа хүргөөгүй. Энэ ушарай болоhон газар тээшэ штадай сэрэгүүд дуудагдаа.

Негр хүбүүнэй алуулhанhаа уламжалан болоhон буhалгаан Атлант хотодо (Джорджия штат) гурбадахи hүниеэ үргэлжэлбэ.

Американецууд социализмын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Социализмын асуудалнуудые шэнжэлдэг эрдэмтэдэй хоёрдохи конференци Нью-Йоркын «Коммодор» гэжэ отель соо нээгдээ.

Политическа элдэб янзын үзэл бодолнуудые баримталдаг эрдэмтэд тус конференцидэ хабаадана. Адагынь 1500 хүн, гол түлэб университедүүдэй залуу багшанар ба студентнэр сугларанхай.

«Социализм» гэhэн үгые бүхы американецуудта аягүйгөөр ойлгогдодог болгохо hэдэлгэ гарган, американска буржуазна номнолшод олон жэлэй турша соо шалаха бүхы юумэеэ хэhэн байна. Тэрэ оролдолго hэдэлгэнь дэмы байhые мүнөө «Коммодор» отель соо боложо байгаа уулзалга гэршэлнэ.

Франци НАТО-гой сэрэгэй Комитедhээ гарахань

ПАРИЖ, сентябриин 14. (ТАСС). Байгша оной октябриин 1-hээ хойшо НАТО-гой сэрэгэй саг үргэлжын Комитедhээ гараха тухайдаа Франци мүнөөдэр Хойто-атлантическа бүлэглэлэй саг үргэлжын түлөөлэгшэдэй советдэ мэдээсэбэ. Энэ эмхиин штаб байра Вашингтондо байдаг юм.

«Вьетнамда амгалан байдал хэрэгтэй!» — Баруун Берлинэй залуушуул нимэ лозунгтой демонстраци хэбэ. Тиихэдээ вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэхыень Баруун Берлинэй хүн зониие уряалhан листовконуудые тараагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баруун Берлинэй полици демонстрантнуудhаа листовконууд, плакадуудые хуряан абажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

США-гайхид Урда Вьетнамда химическэ, бактериологическа дай хэнэ. ⊙ Вашингтоной хархисуудта Бонн туhална. ⊙Ээрхэг түримхэйшүүл амгалан зоной дунда тарбаган тахал (чума) үбшэ тараана.
⊙ Американецууд противогаз туршана.

ПЕНТАГОНОЙ АЛУУРШАДАЙ ХОРОТО ХЭРЭГҮҮД

Пентагон бактериологическа, химическэ дай хэхэ арга методүүдые шэнжэлхэ центрhээ Сайгондохи сэрэгэй засагаархидай байшангуудай нэгэндэ эмхидхэнхэй. Баруун Германиин экспертнүүдшье Америкын мэргэжэлтэдтэй сугтаа химическэ бактериологическа зэбсэг хэрэглэхэ арга шэнжэлнэ.

Урда Вьетнамай бүхы газар дайда газ, бактеринүүдые туршаха талмай болгогдонхой гэжэ тэрэ центр тоолоно.

Сайгонhоо США-даа бусажа ябаhан америкын нэгэ журналисттай манай корреспондент Мусафирай нюуса хөөрэлдөө хэhэнэй ашаар эдэ бүгэдэ эли болоо. Хүнүүдые, мал болон ургаса үгы хэдэг химическэ бодосуудай али зэргын хоротой байhан тухай мэдээсэлнүүдые центрэй элдэб таhагууд абадаг гэжэ Америкын журналист хөөрөө. Центрэйхид тэдэ мэдээсэлнүүдые Америкын сэрэгүүдэй частьнуудта ажалладаг түлөөлэгшэдhөө сэхэ абадаг юм ха. Сэрэгэй шэглэлтэй химическэ бодосууд «Дакота» түхэлэй самолёдуудаар үдхэн шэрэнги дээгүүр сасагдана.

hҮЙДХЭХЫ ХҮСЭН

Бенче, Лонган, Бьенхоа, Кунгнгай провинцинуудта, мүн бусадшье районуудта туршалгануудай хэгдэхэдэ, химическэ бодосууд ургамалнуудые дууhыень шахуу гэмтээгээ. Вьетконгын (патриотическа хүсэнүүдэй харьяата), Вьетнамай тосхонуудта ажаhуудаг амгалан хүн зондо эсэргүү добтолгын болоходо, Америкын 1-дэхи автомобильна отрядай вертолёдуудаар химическэ бодосууд сасагдана. Тэдэнэй хэр хоротой байhые тэрэ центр мүн лэ шэнжэлнэ. Хүнэй нюдэ уhатуулдаг элдэб газуудтай, хорото бодосуудтай снарядууд вертолёдууд дээрэhээ хаягдадаг байна.

«МАЙТИ МАЙТ»

Ургаса болон ургамалнуудые түргөөр үгы хэхэ шэнэ шэнэ арга зохёогдоо гэжэ журналист мэдээсэбэ. «Майти Майт» гэжэ нэрэшэhэн тусхай түхеэрэлгэ химическэ бодосуудые нэгэ час соо утаашаа 150 мильдэ сүршэнэ. «Майти Майт» мүнөө туршагдажа байна.

Сэрэгэй шэглэлтэй химическэ бодосуудые США-hаа асарха бэрхэтэй байhыень хараада абажа, тэдэниие гаргаха хэдэн завод Вьетнамда бариха шиидхэбэри гаргагдаа. Тэдэнь мүнөө баригдажа эхилэнхэй. Барилгын ябасые Америкын, Баруун Германиин мэргэжэлтэд хинан шалгадаг. Американецууд хорото зэбсэг болгон хэрэглэхэ элдэб вирус, бактеринүүдые Вьетнамда шэнжэлнэ. Американецуудай иимэрхүү ябуулганууд, тусхайлбал, вертолёдуудаар хорхой шумуулнуудые поли дээгүүр сасан туршадаг ябадал hая болотор нюуса байhан юм. Тарбаган тахал (чума) үбшэнэй тараhан тухай мэдээн хаа-яа толилогдоно. Иимэ үбшэн зүндөө тараа гэжэ үнэмшүүлхые оролдодог байна.

Индидэ недели бүри гарадаг «Мейнстрим» журналда толилогдоhон статьяе Хэблэлэй hонинной агентство уншагшадтаа дурадхана.

Кэмп Детрикhээ ерэhэн бактериологическа албанай—Америкын мэргэжэлтэдэй командын хорото ябуулгаhаа боложо, Урда Вьетнамай эрье шадарай зарим провинцинуудта тарбаган тахал дэлгэрээ гээд Сайгондо ажаhуугшад багсаадаг болоо.

Үнгэрэгшэ жэлэй hүүл багта хархануудта тарбаган тахал халдахаагдаhаниинь мэдээжэ. Үбшэ халдаhан хархануудые Вьетконгын частьнуудай байрада хаяhан байгаа. Тиимэ харханууд мүнөө Сайгоной хинадаг газарнуудта нүүжэ байрлаа гээд элирүүлэгдэнхэй. Эгээл тэндэhээ үбшэн таража эхилhэн байха.

Бактериологическа зэбсэгэй хэр хоротойе гэршэлhэн бүхы материалнууд Сайгоной центртэ тон наринаар шэнжэлэгдээд, дам саашадаа шалгаруулхын тула США эльгээдэг ха юм.

НАРИН ШЭНЖЭЛГЭНҮҮД

Бүри январь hарада 500 гаран хүн тарбаган тахалда дайрагдаhан байгаа, гэбэшье үбшэндэ дайрагдагшадые наринаар хинан шалгаха хэмжээн hаянайл абтажа эхилээ. Энэнь юундэ удаа-руулагдааб? Бактериологическа зэбсэгэй хэр хоротойе шэнжэлхын тула бактериологическа албанай мэргэжэлтэдтэ саг хэрэгтэй байгаа. Тарбаган тахалай ехээр тараhан газарта мүнөө Америкын, Урда Вьетнамай олон хархис отрядууд эльгээгдээ. Тиигэбэшье «хара үхэлэй» таралгые болюулжа болохо гэжэ баталан хэлэхэ бэрхэтэй гээд тусхай тушаалтад мэдүүлнэ. Вьетнамда байhан Америкын алба хаагшадта үбшэн халдана аа гү гэжэ США-гай мэргэжэлтэд айна.

ХОРЛОГДОhОН ЗАГАhАН

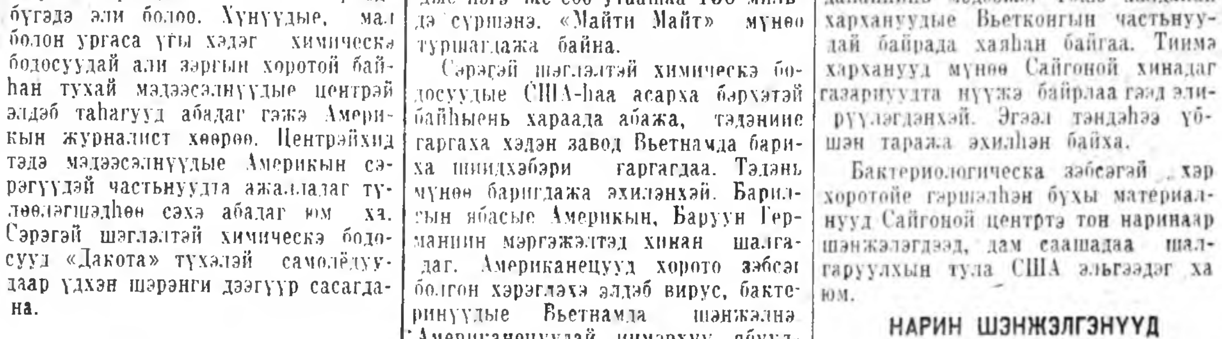
Нютагай гол мүрэнүүдhээ загаhа бү баригты гэжэ зарим американецууд Урда Вьетнамда байhан нүхэдтөө нюусаар зүбшэлнэ. Гол горходhоо баригдаhан загаhа бү эдигты гэжэ Вьетнамда байhан США-гай бүхы эрхэтэдтэ захиhаниинь элирээ. Америкын сэрэгүүдэй химическэ бодосуудые ехээр хэрэглэдэг болоhон дээрэhээ Вьетнамай гол мүрэнүүдэй загаhад үбшэндэ дайрагдаа гэжэ тусхай лаборатори элирүүлээ. Загаhа эдиhэн хэдэн американ солдадууд үбшэлөө гэжэ США-гай армиин медицинскэ албанайхид тодорхойлhон байна.

Урда Вьетнамдахи американска армиин солдадуудта зорюулагдаhан противогазуудай туршагдаhаниинь hаяхан элирээ. Америкын олон солдадай газаар хорлуулhан тухай мэдээсэлнүүд бии. Австралиин солдадуудшье химическэ бодосуудта дайрагдажа үхөө. Энээн тухай ямаршье мэдээсэл дамжуулха хорюултай.

Вьетнамhаа США-да hаяхан бусаhан 124 солдат, офицернүүдэй химическэ бодосуудта дайрагдажа ехээр гэмтэhые хараhан, дуулаhан хүнүүд хөөрэнэ. Олон тоото патриодуудые хүреэлжэ, үгы хэхэ зорилгоор эльгээгдэhэн отрядай тоодо тэдэнь ябалсаhан юм гэнэ. Тэрэ байлдаанда хорото бодосуудые — ехэ бөөлжүүлдэг, гэдэhэнэй хадхалга, диаррея үбшэн хүргэдэг химикат хэрэглэhэн байгаа. Партизануудай байрладаг газарта вертолёдоор хорото хаягдаhан байба. Уданшьегүй добтолжо эхилхэ захиралта Америкын отрядуудта үгтөө. Тиигэбэшье хорото бодосуудай нэгэ газартаа ехээр сугларха, hалхинай хаанаhаа үлеэхэнь хараада абтаагүй байшоо. Дайсад өөhэдынгөө хаяhан химическэ бодосуудhаа гэмтэhэн. Тиигэжэ 80 солдат үхөө, 124 хүн хүлhөө буугаа.

Энэ ушарые США-гай сэрэгэй засагаархид нюуhаар... Вьетнамда хэрэглэгдэдэг химическэ бодосууд хүнэй ами наhанда хоро хүргэхэгүй гэжэ Америкын командовани мүнөөшье болотор найдуулhаар. Харин hаяхан болоhон нэгэ ушар иимэрхүү баталамжануудай буруу байhые элирүүлээ.

Урда Вьетнамдахи американецуудай хорото бодосуудые хэрэглэжэ байhандань Зүүн-Урда Азиин бүхы зон ехээр дураа гутана. Иимэ муухай ааша гаргахадаа хүсэтэй байhанаа бэшэ, харин мухардан доройтоhоноо харуулна гэжэ тоолоно.

газетэнүүдые захилга сентябриин 1-hээ эхилээ.

Манай газетэнүүдые захихаяа яарагты!
Ноябриин 25-haa хойшо захилга абтахаа болихо.

„Буряад үнэн“ газетэ захиха хахад жэлэй сэн 3 түх., жэлэйнь сэн 6 түх., „Правда Бурятии“ газетын хахад жэлэйнь сэн 3 түх., жэлэйнь сэн 6 түх.

Газетэнүүдые „Союзпечатиин“ бүхы таhаүудта, ниитын тараагшадта захижа болохо.

Нүхэд уншагшад! Үдэр бүхэндэ шэнэ газетэнүүдые абажа байхын тула саг соогоо захил хэгты!

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Москвада байдаг США-гай посольствын хоёрдохи секретарь Д. Р. Леша гэгшые дипломатическа хүдэлмэрилэгшын гурим ёhондо таарахагүй ябадал гаргаhанайнь түлөө тон таарахагүй этэгээд гэжэ тоолоод, Советскэ Союзhаа гаража ошохо эрилтэ сентябриин 14-дэ табиба.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический —24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01857. Зак. № 337.